

Univerzita Karlova
Pedagogická fakulta

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Porovnání školského systému v České republice a v Ruské federaci
Comparison of the Education System in the Czech Republic and in the
Russian Federation

Dominika Vyšatová

Vedoucí práce: Mgr. Liudmila Hušková, Csc.

Studijní program: Ruský jazyk se zaměřením na vzdělávání

Studijní obor: B RJ-ČJ 20

Odevzdáním této bakalářské práce na téma Porovnání školského systému v České republice a v Ruské federaci potvrzuji, že jsem ji vypracovala pod vedením vedoucího práce samostatně za použití v práci uvedených pramenů a literatury. Prohlašuji, že jsem při její tvorbě nepoužila nástrojů umělé inteligence jiným způsobem, než je uvedeno ve vyjádření, které je součástí textu práce. Dále potvrzuji, že tato práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

Praha, Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, 5.4. 2025

Ráda bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce Mgr. Liudmile Huškové, CSc. za odborné vedení, ochotu při konzultacích a za pomoc při zpracování práce. Vážím si její trpělivosti, času, podpory a poskytování informací, které mi pomohly práci dokončit.

ABSTRAKT

Tato bakalářská práce analyzuje rozdíly a podobnosti školského systému obou zemí s důrazem na jejich organizační strukturu a vzdělávací obsah. Bakalářská práce je rozdělena na tři kapitoly, ve kterých je popsána současná podoba školských systémů v obou zemích. Každá kapitola poté obsahuje několik dalších podkapitol. Teoretická část byla zpracována na základě odborné literatury a Rámcových vzdělávacích programů. Jejím cílem je tedy popis školských systémů v České republice a v Ruské federaci, a to s důrazem na jejich organizaci, cíle a vzdělávací obsah. Praktická část vychází z části teoretické a obsahuje komparativní analýzu konkrétních školních aspektů. Cílem praktické části je tedy porovnání těchto dvou školských systémů a identifikace jejich podobností a rozdílů, na základě poznatků z teoretické části. Metodologie zpracování praktické části bakalářské práce je systematickým a analytickým přístupem k porovnání klíčových prvků školství v obou zemích. Výsledky práce poukázaly na možné podobnosti a rozdíly v České republice a v Ruské federaci a také na možné výhody či nevýhody ve vzdělávacích systémech obou zemí. Práce by mohla sloužit k lepšímu pochopení dvou odlišných vzdělávacích systémů, nebo také jako opora pro pracovníky ve školství.

KLÍČOVÁ SLOVA

Školský systém, vzdělávací systém v České republice, vzdělávací systém v Ruské federaci, porovnání, vzdělání

ABSTRACT

This bachelor's thesis analyzes the differences and similarities in the education systems of both countries, with an emphasis on their organizational structure and educational content. The thesis is divided into three chapters, which describe the current state of the education systems in both countries. Each chapter contains several additional subsections. The theoretical part has been prepared based on expert literature and Framework Educational Programs. Its aim is to describe the education systems in the Czech Republic and the Russian Federation, focusing on their organization, objectives, and educational content. The practical part builds on the theoretical section and includes a comparative analysis of specific educational aspects. The aim of the practical part is to compare these two education systems and identify their similarities and differences based on the findings from the theoretical part. The methodology for the practical part of the bachelor's thesis employs a systematic and analytical approach to comparing key elements of education in both countries. The results of the thesis highlighted possible similarities and differences in the Czech Republic and the Russian Federation, as well as potential advantages and disadvantages in the educational systems of both countries. The thesis could contribute to a better understanding of two distinct educational systems, or serve as a resource for education professionals.

KEYWORDS

Educational system, education system in the Czech Republic, education system in the Russian Federation, comparison, education

Obsah

Úvod.....	8
1 Systém předškolního a prvního stupně základního vzdělávání	9
1.1 Systém předškolního a prvního stupně základního vzdělávání v České republice.....	9
1.1.1 Předškolní vzdělávání	9
1.1.2 První stupeň základního vzdělávání	10
1.2 Systém předškolního a prvního stupně základního vzdělávání v Ruské federaci.....	11
1.2.1 Předškolní vzdělávání	11
1.2.2 Základní vzdělávání	12
1.3 Porovnání systému předškolního a prvního stupně základního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci	14
2 Druhý stupeň základního vzdělávání, gymnazijní vzdělávání a střední odborné vzdělávání	20
2.1 Druhý stupeň základního vzdělávání a gymnazijní vzdělávání.....	20
2.1.1 Druhý stupeň základního vzdělávání a gymnazijní vzdělávání v České republice.....	20
2.1.2 Druhý stupeň základního vzdělávání a gymnazijní vzdělávání v Ruské federaci.....	22
2.2 Systém středního odborného vzdělávání	25
2.2.1 Systém středního odborného vzdělávání v České republice.....	25
2.2.2 Systém středního odborného vzdělávání v Ruské federaci	30
2.3 Porovnání druhého stupně základního vzdělávání, gymnazijního vzdělávání a středního odborného vzdělávání v České republice a v Ruské federaci	34
3 Zkoušky	47
3.1 Zkoušky v České republice.....	47
3.1.1 Příjímání zkoušky	47

3.1.2	Talentové zkoušky	48
3.1.3	Závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem.....	48
3.1.4	Maturitní zkoušky	48
3.2	Zkoušky v Ruské federaci.....	50
3.2.1	Základní státní zkouška (Основной государственный экзамен)	50
3.2.2	Jednotná státní zkouška (Единый государственный экзамен).....	51
3.3	Porovnání zkoušek v České republice a v Ruské federaci.....	51
	Závěr	56
	Резюме.....	59
	Seznam použitých informačních zdrojů	63

Úvod

Tématem bakalářské práce je porovnání školských systémů v České republice a v Ruské federaci. K výběru tohoto tématu nás motivovala naše zvědavost o tom, jak vlastně funguje školský systém v jiné zemi, v našem případě konkrétně v Ruské federaci. Rozhodli jsem se tedy, že porovnáme školský systém právě Ruské federace se školním systémem České republiky. Hlavním cílem práce je především komplexní porovnání školských systémů obou zemí s důrazem na jejich strukturu a vzdělávací obsah.

Bakalářská práce je rozdělena do tří kapitol. Každá kapitola obsahuje jak teoretickou část, tak část praktickou.

Na základě vybraných zdrojů, jako je odborná literatura a zdroje elektronické, jsme se v teoretické části práce pokusili co nejdůkladněji charakterizovat školské systémy České republiky a Ruské federace. První kapitola obsahuje popis a porovnání předškolního a prvního stupně základního vzdělávání, druhá kapitola porovnání a popis druhého stupně základního vzdělávání, gymnazijního vzdělávání a středního odborného vzdělávání a ve třetí kapitole se poté zabýváme systémem zkoušek dané země. Zaměřujeme se hlavně na strukturu vzdělávacích stupňů, jejich organizaci, vzdělávací obsah a formy hodnocení žáků. Cílem teoretické části je tedy popis obou školských systémů.

Praktická část vychází z části teoretické. Čerpáme zde tedy z poznatků, které jsou popsány v teoretické části. Na základě získaných informací se zaměřujeme na identifikaci podobností a rozdílů mezi oběma systémy. Porovnáváme tedy, co mají dané země stejné a v čem jsou naopak rozdílné. Je zde využit komparativní analytický přístup, který umožní lépe porozumět kontextu. Cílem praktické části bakalářské práce je porovnání školských systémů v České republice a v Ruské federaci.

1 Systém předškolního a prvního stupně základního vzdělávání

1.1 Systém předškolního a prvního stupně základního vzdělávání v České republice

1.1.1 Předškolní vzdělávání

Základním dokumentem, který se zabývá systémem vzdělávání v České republice, je Rámcový vzdělávací program. Rámcový vzdělávací program pro předškolní vzdělávání je zaměřen především na organizaci, pojetí a cíle předškolního vzdělávání, dále stanovuje vzdělávací obsah a podmínky předškolního vzdělávání a zabývá se také vzděláváním dětí se speciálními vzdělávacími potřebami a vzděláváním dětí nadaných.¹

Podle Rámcového vzdělávacího programu představuje předškolní vzdělání počáteční stupeň veřejného vzdělávání, které se řídí požadavky a pokyny Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy České republiky. Předškolní vzdělávání je zajišťováno mateřskými školami a lesními mateřskými školami.²

Z Rámcového vzdělávacího programu je také patrné, že je předškolní vzdělávání určeno pro děti od 2 do 6 let, přičemž po dni, kdy dítě dosáhne pátého roku věku, je předškolní vzdělávání od počátku školního roku do zahájení povinné školní docházky povinné. Mateřské školy v České republice se dělí na třídy, kam je možno zařazovat děti stejného či různého věku.³ Povinné předškolní vzdělávání může mít formu pravidelné denní docházky, individuálního vzdělávání (bez pravidelné denní docházky), vzdělávání v přípravné třídě základní školy a vzdělávání v zahraniční škole na území České republiky.⁴

V Rámcovém vzdělávacím programu pro předškolní vzdělávání jsou uvedeny následující cíle: podpora rodinné výchovy dítěte a zajištění takového prostředí, které mu pomůže k jeho aktivnímu rozvoji a učení, dále rozvoj osobnosti dítěte, motivace k dalšímu poznávání, učení a pokračování ve vzdělání a podpora jeho individuálních rozvojových možností.⁵

¹ Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání, 2021, online.

² Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání, 2021, s. 6, online.

³ Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání, 2021, s. 6, online.

⁴ Povinnost předškolního vzdělávání u dětí, které jsou žáky zahraničních škol v ČR, 2013, online.

⁵ Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání, 2021, s. 6-7, online.

U dětí se speciálními vzdělávacími potřebami jsou cíle a záměry vzdělávání stejné jako u dětí bez speciálních vzdělávacích potřeb. Nutností je vytvoření optimálního prostředí k rozvoji osobnosti, učení a ke komunikaci.⁶ Pokud hovoříme o vzdělávání nadaných dětí, je potřeba plná podpora a stimulování jejich potenciálu.⁷

Co se týče vzdělávacího obsahu Rámcového vzdělávacího programu předškolního vzdělávání, je navržen jako vnitřně propojený celek, který svým zaměřením odpovídá předškolnímu období. Učivo se zásadně liší od učiva školského. E. Opravilová dělí strukturu vzdělávacího obsahu na několik oblastí. „*Struktura vzdělávacího obsahu se dělí na oblast biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně kulturní a environmentální.*“⁸ Biologická oblast se zabývá podporou neurosvalového vývoje, psychologická oblast představuje podporu duševní pohody, interpersonální oblast je důležitá pro utváření vztahů dítěte k jiným dětem a dospělým, sociálně kulturní oblast se zaměřuje na uvedení do společnosti a do světa kultury a umění, a díky oblasti environmentální bude mít dítě povědomí o dění v okolním světě a o postoji k životnímu prostředí.⁹

1.1.2 První stupeň základního vzdělávání

Základní vzdělávání navazuje na vzdělávání předškolní a je jedinou povinnou školní docházkou.¹⁰ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání je rozdělen na 4 části. První část vymezuje rámcový vzdělávací program v systému kurikulárních dokumentů, druhá část se zaměřuje na charakteristiku základního vzdělávání, třetí část se zabývá cíli, pojetím a vzdělávacím obsahem a poslední část je poté zaměřena na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a na vzdělávání žáků nadaných.¹¹

Prvním stupněm základního vzdělávání se rozumí povinná školní docházka od 1. do 5. ročníku. První stupeň usnadňuje žákům přechod z předškolního vzdělávání do vzdělávání povinného a pravidelného. „*Je založeno na poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka...Vzdělávání svým činnostním a praktickým charakterem a uplatněním odpovídajících metod motivuje*

⁶ Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání, 2021, s. 35, online.

⁷ Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání, 2021, s. 38, online.

⁸ Opravilová, 2016, online.

⁹ Opravilová, 2016, online.

¹⁰ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 8, online.

¹¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, online.

žáky k dalšímu učení, vede je k učební aktivitě a poznání, že je možné hledat, objevovat, tvořit a nalézat vhodnou cestu řešení problémů.“¹² Počet hodin v prvním a v druhém ročníku se pohybuje okolo 22. Ve třetím až pátém ročníku je to potom 26 vyučovacími hodinami.¹³

Podle Rámcového vzdělávacího programu je cílem prvního stupně základního vzdělávání utváření a postupné rozvíjení klíčových kompetencí a předání žákům základ všeobecného vzdělávání. Základní vzdělávání vede žáky k otevřené komunikaci, logickému myšlení, toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, pomáhá žákům rozvíjet jejich schopnosti, vědomosti a dovednosti a pomáhá jim orientovat se v digitálním prostředí. Dále je také potřeba žáky motivovat a připravit je k tomu, aby naplňovali své povinnosti a uplatňovali svá práva. Hodnocení žáků je postaveno na plnění konkrétních úkolů a žáci musí mít možnost zažít úspěch.¹⁴

Vzdělávací obsah základního vzdělávání je v Rámcovém vzdělávacím programu rozdělen do devíti vzdělávacích oblastí, které jsou tvořeny jedním, nebo více vzdělávacími obory. Vzdělávací obsah prvního stupně základního vzdělávání je členěn na 1. a 2. období. Jako první období chápeme 1.-3. ročník, a jako druhé období potom 4.-5. ročník.¹⁵ V prvním období prvního stupně se vyučuje Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Člověk a jeho svět, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Tělesná výchova a Člověk a svět práce. V druhém období se k těmto předmětům přidá ještě Informatika.¹⁶

Do základního vzdělávání jsou řazeny také obory doplňující. Na prvním stupni v prvním období je to například Dramatická výchova, Estetická výchova a Taneční a pohybová výchova, v druhém období pak ještě Filmová výchova.¹⁷

1.2 Systém předškolního a prvního stupně základního vzdělávání v Ruské federaci

1.2.1 Předškolní vzdělávání

Předškolní vzdělávací instituce se v Ruské federaci dělí podle zaměření na mateřské školy, mateřské školy s prioritním uskutečňováním jednoho nebo více směrů rozvoje

¹² Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 8, online.

¹³ Organizace vzdělávání ve školách, 2023, online.

¹⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 8-9, online.

¹⁵ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 14, online.

¹⁶ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 19-111, online.

¹⁷ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 112-124, online.

svěřenců, mateřské školy vyrovnávacího typu s uskutečňováním korekce odchylek ve fyzickém a psychickém rozvoji svěřenců, mateřské školy doзору a uzdravování, mateřské školy kombinovaného typu a na centrum rozvoje dítěte.¹⁸

V. Ježková uvádí, že předškolní vzdělávací instituce v Ruské federaci jsou určeny dětem od 1 roku do 7 let. Jesle mohou navštěvovat děti ve věku 1-3 roky. Systém předškolního vzdělávání v Ruské federaci je dostatečně pružný a rodiče si mohou vybrat ten, který jim nejlépe vyhovuje. Může to být například celý pracovní den, neúplný pracovní den, neúplný pracovní týden aj. Předškolní vzdělávání jako vzdělávání dětí staršího předškolního věku není povinné.¹⁹

Obsah předškolního vzdělávání je určen vzdělávacím programem. Vzdělávací programy jsou zaměřeny na všestranný rozvoj dětí předškolního věku s ohledem na dosažení úrovně rozvoje, která je poté potřebná pro zvládnutí vzdělávacích programů základního vzdělávání. Osvojování vzdělávacích programů není doprovázeno plněním průběžných a závěrečných zkoušek.²⁰

Vzdělávací program pro předškolní vzdělávání uvádí následující cíle: „*utváření kultury, rozvoj fyzických, intelektuálních, mravních, estetických a osobnostních vlastností, posilování zdraví dětí a vytváření předpokladů pro studijní činnost.*“²¹

Rodiče nezletilých žáků, kteří zajišťují předškolní vzdělávání svých dětí formou domácího vzdělávání, mají právo na získání bezplatné metodické, psychologicko-pedagogické, diagnostické a poradenské pomoci, pokud v nich byla zřízena konzultační centra.²²

1.2.2 Základní vzdělávání

Po předškolním vzdělávání následuje školní docházka. V. Ježková uvádí, že školní docházka v Ruské federaci začíná po dosažení 6 let a 6 měsíců věku dítěte při jeho dobrém zdravotním stavu a nejpozději ve věku 8 let. Při plném vzdělávání trvá 11 let- z toho základní vzdělávání tvoří 9 let. Všeobecné vzdělávání je povinné do 18 let věku žáka, pokud nezískal příslušné vzdělání dříve. Žák, který dosáhl věku 15 let, může

¹⁸ Předškolní vzdělávání v Rusku, 2005, online.

¹⁹ Ježková, 2013, s. 64.

²⁰ Дошкольное образование, 2024, online.

²¹ Дошкольное образование, 2024, online.

²² Дошкольное образование, 2024, online.

opustit všeobecné vzdělávací zařízení před získáním všeobecného vzdělání, pokud s tím souhlasí rodiče, komise pro neploleté a místní řídicí orgán.²³

Školní rok začíná 1. září a končí v květnu. Obvykle je stanovených 34 týdnů studia rozložených do 2 pololetí v roce.²⁴

Počáteční všeobecné vzdělávání (Начальное образование)

Počáteční všeobecné vzdělávání neboli počáteční škola, představuje první stupeň školního vzdělávání, kde žáci získávají základní vědomosti pro další vzdělávání. Docházka do počáteční školy trvá 4 roky. Počet hodin od prvního do čtvrtého ročníku se pohybuje od 20 do 30. Při zápisu do školy mají přednost děti z příslušné oblasti.²⁵

Podle V. Ježkové se od 1. září 2011 stal povinným Federální státní vzdělávací standard počátečního všeobecného vzdělávání. Ten je zaměřen například na zajištění stejných možností dětí získat počáteční vzdělání, zachování a rozvoj kulturní a jazykové různorodosti Ruské federace, demokratizaci vzdělávání, podmínky osvojení si základního vzdělávacího programu počátečního vzdělávání atd. Federální základní učební plán pro 1.-4. ročník je orientován na čtyřleté období osvojování vzdělávacích programů počátečního všeobecného vzdělávání.²⁶

Federální státní vzdělávací standard uvádí následující cíle: „*formování osobnosti žáka, rozvoj jeho individuálních schopností, rozvoj motivace a dovedností ve vzdělávací činnosti (osvojení psaní, čtení, počítání, teoretického myšlení, sebeovládání, kultury chování a řeči, základů osobní hygieny a zdravého životního stylu)*.“²⁷

V. Ježková dále uvádí, že základní vzdělávací program počátečního všeobecného vzdělávání obsahuje část povinnou a takovou část, kterou utvářejí účastníci vzdělávacího procesu. V 1.-4. ročníku se vyučují následující předměty: Ruský jazyk, Literární čtení, Cizí jazyk (od 2. ročníku), Matematika, Okolní svět (člověk, příroda, společnost), Umění (hudba a výtvarné umění), Technologie (pracovní výchova) a Tělesná výchova.²⁸

²³ Ježková, 2013, s. 65.

²⁴ Vzdělávací systém – Rusko, 2024, online.

²⁵ Ježková, 2013, s. 65.

²⁶ Ježková, 2013, s. 108-109.

²⁷ Начальное общее, основное общее и среднее общее образование, 2024, online.

²⁸ Ježková, 2013, s. 110.

1.3 Porovnání systému předškolního a prvního stupně základního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci

Tabulka č. 1: Porovnání předškolního vzdělávání

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Vzdělávací instituce	Mateřské školy	Mateřské školy	Podobnosti: předškolní vzdělávání je v obou zemích zajišťováno mateřskými školami
Docházka	Děti od 2 do 6 let, od 5 do 6 let je předškolní vzdělávání povinné, pravidelná denní docházka nebo individuální vzdělávání	Od 1 roku do 3 let mohou děti navštěvovat jesle, docházka není povinná, žáci mohou předškolní instituce navštěvovat celý pracovní den, neúplný pracovní den, nebo například neúplný pracovní týden	Rozdíly: věk nástupu do předškolních vzdělávacích institucí, povinnost školní docházky, navštěvování předškolních institucí
Cíle vzdělávání	Podpora výchovy dítěte, rozvoj osobnosti dítěte, chápání okolního světa, motivace dítěte, podpora individuálních možností dítěte	Utváření kultury, rozvoj fyzických a osobnostních vlastností, posilování zdraví dětí, vytváření předpokladů pro studijní činnost (motivace)	Podobnosti: rozvoj osobnosti dítěte, podpora a motivace Rozdíly: v Ruské federaci také utváření kultury a posilování zdraví dětí
Vzdělávací obsah	Učivo se liší od učiva školského, rozdělení na biologickou,	Všestranný rozvoj dětí, předškolní vzdělávání	Podobnosti: všestranný rozvoj dětí, děti nemusí

	psychologickou, interpersonální, sociálně kulturní a enviromentální oblast, předškolní vzdělávání neobsahuje žádné zkoušky	neobsahuje žádné zkoušky	konat žádné zkoušky Rozdíly: v České republice se struktura vzdělávacího obsahu dělí na konkrétní oblasti
--	--	--------------------------	--

Do tabulky jsme zaznamenali základní podobnosti a rozdíly předškolního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci. Tabulka je složena ze čtyř sloupců. V prvním sloupci jsou uvedeny body, které jsme porovnávali. Ve druhém a třetím sloupci je popsáno předškolní vzdělávání v jednotlivých zemích a v posledním sloupci jsou zaznamenány podobnosti a rozdíly.

Co se týče vzdělávacích institucí, z tabulky můžeme vyčíst, že v obou zemích je předškolní vzdělávání zajišťováno mateřskými školami.

V čem se naopak země liší, je docházka do mateřských škol. V České republice je předškolní vzdělávání určeno pro děti od 2 do 6 let, přičemž poslední rok docházky do mateřské školy je pro dítě povinný. V Ruské federaci mohou děti ve věku 1-3 roky navštěvovat také jesle, v čemž můžeme vidět základní rozdíl od předškolního vzdělávání v České republice. Předškolní vzdělávání je v Ruské federaci na rozdíl od předškolního vzdělávání v České republice nepovinné. Rozdíl je také v tom, že v Ruské federaci mohou děti předškolní instituce navštěvovat celý pracovní den, neúplný pracovní den, nebo neúplný pracovní týden. V České republice je poté důležitá pravidelná denní docházka, nebo individuální vzdělávání.

Dále jsme se pokusili vypsát rozdíly a podobnosti, které se týkají cílů předškolního vzdělávání. V obou zemích je základním cílem rozvoj osobnosti dítěte, zajištění takového prostředí, které mu pomůže k jeho aktivnímu rozvoji a vytvoření předpokladů pro studijní činnost dítěte. Jako rozdíl jsme poté uvedli utváření kultury a posilování zdraví dítěte v Ruské federaci.

Nakonec jsme porovnali také vzdělávací obsah. V obou zemích se učivo předškolního vzdělávání liší od učiva školského. Ani v České republice, ani v Ruské federaci nemusí

děti plnit žádné průběžné ani závěrečné zkoušky. V tom se tedy země shodují. Jediný rozdíl je tedy v tom, že v České republice se struktura vzdělávacího obsahu ještě dělí na konkrétní oblasti: biologickou, psychologickou, interpersonální, sociálně kulturní a enviromentální. Takové dělení v Ruské federaci není.

Shrňeme-li systém předškolního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci, jsou zde jak věci stejné a podobné, tak samozřejmě rozdílné. Podobnosti můžeme nalézt například u vzdělávacích institucí, cílů vzdělávání a u vzdělávacího obsahu. Docházka do mateřských škol je potom v obou zemích zcela rozdílná.

Porovnat můžeme také Rámcové vzdělávací programy obou zemí. Na první pohled se oba programy liší vzhledem a strukturou. V České republice je Rámcový vzdělávací program rozdělen na několik kapitol, přičemž každá kapitola je zaměřena na jinou oblast. Ve vzdělávacích programech Ruské federace takové členění nenajdeme. Domníváme se, že Rámcové vzdělávací programy v České republice jsou podrobnější než vzdělávací programy v Ruské federaci. Co se týče obsahu, vzdělávací programy předškolního vzdělávání obou zemí jsou zaměřeny na organizaci, cíle a také vzdělávací obsah a podmínky předškolního vzdělávání. Důležitý je individuální rozvoj dětí, individuální přístup k dětem předškolního věku a vytváření předpokladů pro školní činnost. V Ruské federaci však předškolní vzdělávání klade větší důraz také na historii a kulturní hodnoty.

Tabulka č. 2: Porovnání prvního stupně základního vzdělávání

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Název	První stupeň základního vzdělávání	Počáteční všeobecné vzdělávání (Начальное образование)	Rozdíly: jiný název
Školní rok	Začátek v září, konec v červnu, 2 pololetí, cca 26 vyučovacích hodin	Začátek v září, konec v květnu, 2 pololetí, 20-30 vyučovacích hodin	Podobnosti: 2 pololetí, stejný počet vyučovacích hodin Rozdíly: konec školního roku se liší

Docházka	Povinná školní docházka, 1.-5. ročník (docházka trvá 5 let)	Povinná školní docházka, 1.-4. ročník (docházka trvá 4 roky),	Podobnosti: povinná školní docházka Rozdíly: v České republice je první stupeň od 1. do 5. ročníku a docházka trvá 5 let, v Ruské federaci od 1. do 4. ročníku, docházka trvá 4 roky
Cíle	Utváření klíčových kompetencí, komunikace, logické myšlení, rozvoj schopností a dovedností žáka, motivace žáků, osvojení čtení, psaní, počítání	Formování osobnosti žáka, rozvoj schopností a dovedností žáka, motivace, utváření klíčových kompetencí, osvojení čtení, psaní, počítání	Podobnosti: rozvoj schopností a dovedností žáka, motivace žáka, utváření klíčových kompetencí, osvojení čtení, psaní, počítání
Vzdělávací obsah	9 vzdělávacích oblastí, 2 období, vyučuje se Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Člověk a jeho svět, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Člověk a svět práce, Informatika, doplňující obory	Vyučuje se Ruský jazyk, Literární čtení, Cizí jazyk, Matematika, okolní svět, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Technologie a Tělesná výchova	Podobnosti: vyučují se stejné předměty Rozdíly: v České republice je 9 vzdělávacích oblastí a 2 období, k vyučovacím předmětům se přidávají ještě doplňující obory
Dokumenty	RVP Z zahrnuje jak první stupeň základního	Federální státní vzdělávací standard počátečního	Podobnosti: oba dokumenty jsou zaměřeny na

	vzdělávání, tak stupeň druhý a je rozdělen na 4 části, je zaměřen na zajištění podmínek získat základní vzdělání, vymezuje vše, co je nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků a také se zaměřuje na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami	všeobecného vzdělávání je zaměřen na zajištění podmínek získat počáteční vzdělání, rozvoj kultury a jazykové různorodosti, demokratizace vzdělávání atd., je orientován na čtyřleté období (1.-4. ročník)	zajištění podmínek získat první stupeň základního vzdělání Rozdíly: v České republice je RVP Z zaměřen na oba stupně základního vzdělávání, v Ruské federaci je Federální státní vzdělávací standard zaměřen pouze na počáteční všeobecné vzdělávání (tedy první stupeň základního vzdělávání)
--	---	---	---

Tentokrát jsme vytvořili tabulku, do které jsme zaznamenali podobnosti a rozdíly prvního stupně základního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci.

První rozdíl můžeme vidět již v názvu. V České republice se setkáváme s názvem první stupeň základního vzdělávání a v Ruské federaci potom s názvem počáteční všeobecné vzdělávání. Jedná se však o období našeho prvního stupně.

Podíváme-li se na školní rok, v České republice začíná v září a končí v červnu. V Ruské federaci začíná také v září, ale končí již v květnu. V tom je základní rozdíl. Země se poté shodují v počtu vyučovacích hodin.

Dalším porovnávaným bodem je školní docházka. Ta je na prvním stupni základní školy v České republice a v Ruské federaci rozdílná. V České republice se prvním stupněm myslí 1.-5. ročník. Žáci tedy na první stupeň dochází 5 let. V Ruské federaci je první stupeň pouze od 1. do 4. ročníku a docházka trvá 4 roky. Povinnost školní docházky mají obě země společnou.

Pokud se podíváme na cíle prvního stupně základního vzdělávání v obou zemích, jsou, dle našeho názoru, velmi podobné. Základní vzdělávání pomáhá žákům rozvíjet jejich

schopnosti, dovednosti, vědomosti a vést žáky k otevřené komunikaci. Dalším cílem je také motivace žáků a utváření a rozvíjení klíčových kompetencí. Žáci si osvojují logické a teoretické myšlení, čtení, psaní, počítání. Všechny tyto cíle se týkají jak České republiky, tak Ruské federace.

Velmi podobný je také vzdělávací obsah. Kromě mateřského jazyka se v obou zemích vyučují stejné nebo velmi podobné předměty. Vyučuje se Literatura, Cizí jazyk, Matematika, Okolní svět, Hudební výchova, Tělesná výchova, Výtvarná výchova a Informatika (technologie). V České republice je vzdělávací obsah rozdělen do 9 oblastí a jsou k dispozici také doplňující obory. To jsme do tabulky uvedli jako jediný rozdíl.

Po porovnání prvního stupně základního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci můžeme říci, že jsou obě země, co se týče cílů vzdělávání a vzdělávacího obsahu, velmi podobné. Rozdíly najdeme například u školní docházky.

Rozdíl je také ve vzdělávacích programech obou zemí. V Ruské federaci existuje Federální státní vzdělávací standard, který je zaměřen na zachování a rozvoj kulturní a jazykové různorodosti Ruské federace, na zajištění možností získat počáteční vzdělání, na rozvoj kultury atd. V České republice nepoužíváme ekvivalent státní vzdělávací standard, ale máme obdobný systém s názvem Rámcový vzdělávací program. Rámcový vzdělávací program se zaměřuje na rozvoj osobnosti žáka, utváření klíčových kompetencí a také na vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. V tom vidíme tedy rozdíl oproti Federálnímu státnímu vzdělávacímu standardu, který se na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami nezaměřuje. Naopak Federální státní vzdělávací standard klade větší důraz na vlastenectví a kulturu země, což zase není u Rámcového vzdělávacího programu v České republice.

2 Druhý stupeň základního vzdělávání, gymnazijní vzdělávání a střední odborné vzdělávání

2.1 Druhý stupeň základního vzdělávání a gymnazijní vzdělávání

2.1.1 Druhý stupeň základního vzdělávání a gymnazijní vzdělávání v České republice

Druhý stupeň základního vzdělávání

Podle Rámcového vzdělávacího programu se druhým stupněm základního vzdělávání rozumí povinná školní docházka od 6. do 9. ročníku. Vzdělávání na druhém stupni základní školy žákům umožní získat vědomosti a návyky, díky kterým se poté mohou sami učit a vzdělávat. Na druhém stupni se uplatňují náročnější metody práce, zadávají se komplexnější a dlouhodobější projekty a je na žáky přenášena větší odpovědnost ve vzdělávání. Na obou stupních základního vzdělávání je nutné pro žáky vytvářet tvůrčí školní prostředí. Toto prostředí je založeno na rozvíjení individuálních potřeb a zájmů každého žáka.²⁹

CERMAT uvádí, že se v České republice obory vzdělání rozdělují na jednotlivé kategorie podle dosaženého stupně vzdělání. Obory vzdělání, které tedy poskytují vzdělání základní, se označují jako obory kategorie B a C. Kategorie B je označení pro základní školu, a kategorie C pro základní školu speciální.³⁰

Cíle druhého stupně základního vzdělávání jsou zde stejné jako u prvního stupně. Tedy vytváření klíčových kompetencí, komunikace, logického myšlení, rozvíjení schopností a dovedností žáků a jejich motivace.³¹

Po prostudování Rámcového vzdělávacího programu dojdeme k závěru, že vzdělávací obsah druhého stupně se od vzdělávacího obsahu prvního stupně liší v množství předmětů, které se vyučují. Kromě Českého jazyka a literatury, Cizího jazyka, Matematiky, Informatiky, Hudební výchovy, Tělesné výchovy, Výtvarné výchovy a Člověka a světa práce se na druhém stupni základní školy vyučuje také Další cizí jazyk, Dějepis, Výchova k občanství, Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis a Výchova ke zdraví.³²

²⁹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 8, online.

³⁰ Nařízení vlády, 2010, online.

³¹ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 8-9, online.

³² Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 19-111, online.

Stejně jako na prvním stupni základního vzdělávání se i na druhém stupni vyučují doplňující vzdělávací obory. Vyučuje se Dramatická výchova, Estetická výchova, Filmová výchova a Taneční a pohybová výchova.³³

Povinnou součástí základního vzdělávání tvoří, dle Rámcového vzdělávacího programu, průřezová témata, která reprezentují okruhy problémů současného světa a jsou důležitou a nezbytnou součástí vzdělávání na základních školách. Rámcový vzdělávací program dále uvádí, že jsou průřezová témata rozpracována do tematických okruhů, které pak obsahují nabídku různých témat. Volbu témat má poté na starosti škola. V souvislosti se základním vzděláváním jsou vymezena následující témata: Osobnostní a sociální výchova, Výchova demokratického občana, Výchova k myšlení v evropských a globálních souvislostech, Multikulturní výchova, Environmentální výchova a Mediální výchova. Tato témata však nemusejí být zastoupena v každém ročníku. V průběhu celého základního vzdělávání musí však škola všechna průřezová témata žákům postupně nabídnout. Podmínkou jejich účinnosti je propojení se vzdělávacím obsahem vyučovacích předmětů. Je tedy možné je využít buď jako součást vyučovacího předmětu, nebo v podobě seminářů, kurzů, projektů, samostatných předmětů atd.³⁴

Gymnázia

Gymnázia jsou všeobecně vzdělávací školy, které poskytují úplné střední všeobecné vzdělání, které žáky připraví pro studium na vysokých školách.³⁵ CERMAT uvádí, že se gymnázia, podle kategorie oboru vzdělání, označují jako kategorie K.³⁶

Gymnázium tedy nepatří ke druhému stupni základního vzdělávání, ani ke střednímu odbornému vzdělávání. Jelikož se jedná o vzdělávání střední všeobecné, vydělujeme kapitolu o gymnáziích samostatně.

„Ve školském systému ČR jsou osmiletá a šestiletá gymnázia (dále jen víceletá gymnázia) a gymnázia čtyřletá. Gymnázia jsou samostatným oborem vzdělání.“³⁷

Čtyřletá gymnázia trvají 4 roky a žáci do nich nastupují po ukončení 9. ročníku základní školy. Šestiletá gymnázia trvají 6 let (žáci přecházejí po ukončení 7. ročníku základní školy) a osmiletá gymnázia trvají 8 let (žáci přecházejí po ukončení 5. ročníku

³³ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 112-124, online.

³⁴ Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání, 2023, s. 125, online.

³⁵ Gymnázia, 2011, online.

³⁶ Nařízení vlády, 2010, online.

³⁷ Gymnázia, 2011, online.

základní školy). Podle národního vzdělávacího ústavu se výuka na nižším stupni víceletých gymnáziích uskutečňuje podle Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání. Výuka na čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnáziích se uskutečňuje podle Rámcového vzdělávacího programu pro gymnázia.³⁸ „Pro vzdělávání žáků individuálně integrovaných je možné, v případě potřeby, ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními vytvářet individuální vzdělávací plány.“³⁹

„Vzděláváním na čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnáziích se usiluje o naplnění těchto cílů: vybavit žáky klíčovými kompetencemi na úrovni, kterou předpokládá RVP G, vybavit žáky širokým vzdělanostním základem na úrovni, kterou popisuje RVP G, připravit žáky k celoživotnímu učení, profesnímu, občanskému i osobnímu uplatnění.“⁴⁰

Vzdělávací obsah na čtyřletých gymnáziích a na vyšším stupni víceletých gymnáziích je podle Rámcového vzdělávacího programu orientačně rozdělen do osmi vzdělávacích oblastí. Vzdělávací oblasti jsou tvořeny následujícími obory: Jazyk a jazyková komunikace (Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Další cizí jazyk), Matematika a její aplikace, Člověk a příroda (Fyzika, Chemie, Biologie, Geografie, Geologie), Člověk a společnost (Občanský a společenskovední základ, Geografie, Dějepis), Člověk a svět práce, Umění a kultura (Hudební výchova, Výtvarná výchova), Člověk a zdraví (Výchova ke zdraví, Tělesná výchova) a Informatika a informační a komunikační technologie.⁴¹

2.1.2 Druhý stupeň základního vzdělávání a gymnazijní vzdělávání v Ruské federaci

Základní všeobecné vzdělávání (Основное общее образование)

Ve věku 10 let, nebo později, po ukončení počáteční školy, přecházejí žáci na nižší stupeň střední školy, kde vyučování trvá 5 let (5.-9. ročník).⁴²

V. Ježková uvádí, že Federální státní vzdělávací standard základního vzdělávání je zaměřen na formování osobnostních charakteristik absolventa: žák miluje svou vlast, umí ruský jazyk, váží si národa, uvědomuje si hodnoty lidského života a rodiny,

³⁸ Gymnázia, 2011, online.

³⁹ RVP G* - Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia, 2022, s. 88, online.

⁴⁰ RVP G* - Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia, 2022, s. 8, online.

⁴¹ RVP G* - Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia, 2022, s. 11, online.

⁴² Ježková, 2013, s. 66.

aktivně poznává svět, umí se učit, je sociálně aktivní, ctí zákon a právní řád, váží si ostatních lidí, řídí se pravidly zdravého a ekologického způsobu života, orientuje se ve světě povolání a chápe význam pracovní činnosti.⁴³

„Cílem základního všeobecného vzdělávání je tedy utváření osobnosti žáka, formování morálních přesvědčení, estetického vkusu a zdravého životního stylu, vysoké kultury mezilidské komunikace, osvojení základů věd, státního jazyka Ruské federace, dovedností duševní a fyzické práce, rozvoj zájmů a schopnosti k sociálnímu sebeurčení.“⁴⁴

Podle Ježkové je federální základní učební plán pro 5.-9. ročník orientován na pětileté období, kdy si žáci osvojují vzdělávací programy základního všeobecného vzdělávání. V 5.-9. ročníku se vyučuje Ruský jazyk, Literatura, Mateřský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Tělesná výchova, Informatika a ICT (8.-9. ročník), Dějepis, Nauka o společnosti (od 6. ročníku také Ekonomika a právo), v 5. ročníku poté Přírodopis a od 6. ročníku Zeměpis a Biologie, od 7. ročníku Fyzika a od 8. ročníku Chemie a Základy bezpečného života, dále Hudba a Výtvarné umění a nakonec v 5.-8. ročníku Technologie.⁴⁵

Střední všeobecné vzdělávání (Среднее общее образование)

V. Ježková uvádí, že ve věku 15 let žáci získávají vysvědčení o neúplném středním všeobecném vzdělání. Poté se mohou dále vzdělávat ve škole (9.-11. ročník) a absolvovat kurz vzdělávacího programu úplné školy, po jehož ukončení získají vysvědčení o úplném středním vzdělání, nebo přejít do počátečních nebo středních odborných škol.⁴⁶

Na nejvyšším stupni střední školy je zavedeno profilové vyučování. Toto vyučování je prostředkem individualizace vyučování, které umožňuje na základě změn ve struktuře, obsahu a organizaci vyučovacího procesu více respektovat schopnosti a zájmy žáků. Profilové vyučování utváří podmínky pro vyučování žáků vyšších ročníků v souladu s jejich zájmy a zaměřením.⁴⁷

⁴³ Ježková, 2013, s. 108-109.

⁴⁴ Начальное общее, основное общее и среднее общее образование, 2024, online.

⁴⁵ Ježková, 2013, s. 110.

⁴⁶ Ježková, 2013, s. 66.

⁴⁷ Ježková, 2013, s. 66.

„Cílem středního všeobecného vzdělávání je další utváření osobnosti žáka, rozvoj jeho zájmu a tvůrčí schopnosti, rozvoj vzdělávací činnosti a profesní orientace středního všeobecného vzdělávání. Dalším cílem je připravit žáka na život ve společnosti, samostatnou volbu životní cesty a pokračování ve vzdělávání.“⁴⁸

V roce 1995 byl v Ruské federaci zřízen Institut všeobecného středního vzdělávání Ruské akademie věd, na jehož stránkách je posuzován Federální učební plán středního (úplného) všeobecného vzdělávání, který zahrnuje 10. a 11. ročník.⁴⁹ Podle V. Ježkové je učební plán založen na dvouúrovňovém principu. Vyučovací předměty mohou být představeny buď v učebním plánu školy, nebo mohou být určeny pro vyučování na základní nebo profilové úrovni. Základní úroveň je více obecná a je spojena s utvářením světového názoru. Profilová úroveň se potom zaměřuje na osobní vlohly a potřeby žáků a také žáky připravuje k dalšímu odbornému vzdělávání. Žák si zde vybírá nejméně dva předměty. Tyto volitelné vyučovací předměty jsou povinné předměty, které si žáci volí z komponenty vzdělávacího zařízení. Dále si žák může z povinné části základního vzdělávacího programu vybrat kurzy, které škola navrhuje. Povinnými předměty jsou Filologie (Ruský a Cizí jazyk, Literatura), Společenské vědy (Dějepis, Zeměpis, Ekonomika, Právo), Matematické vědy (Matematika, Algebra, Geometrie), Přírodní vědy (Přírodopis, Biologie, Chemie, Fyzika), Informatika, Tělesná výchova, Ekologie a Základy bezpečného života. Učební plán musí tedy obsahovat 9 předmětů a z toho 3 profilové.⁵⁰

V. Ježková uvádí, že mezi střední všeobecně vzdělávací zařízení patří všeobecně vzdělávací lyceum. Všeobecně vzdělávací lyceum představuje možnost dosažení vyšší úrovně vzdělanosti a získání obecně kulturní, metodologické a předprofesionální kompetence. Cílem lyceí je napomáhat formování výzkumníka určité oblasti, který má široký obzor a chápe lidskou kulturu a mechanismy jejího rozvoje.⁵¹

Gymnázia

Podle V. Ježkové je gymnázium v Ruské federaci vyšší typ školy, který začíná od 5. nebo 7. ročníku a má zpravidla humanitně-filologický profil. *„Poskytuje prohloubenou výuku předmětů, zajišťující variantnost vzdělávání v závislosti na jeho*

⁴⁸ Начальное общее, основное общее и среднее общее образование, 2024, online.

⁴⁹ Ježková, 2013, s. 111

⁵⁰ Ježková, 2013, s. 110-111.

⁵¹ Ježková, 2013, s. 67.

*konkrétním zaměření, a osvojování všeobecně vzdělávacích předmětů a kurzů v profilech, které si žák volí.*⁵²

Jak již bylo zmíněno v kapitole o středním všeobecném vzdělávání v Ruské federaci, cílem středního všeobecného vzdělávání v Ruské federaci je další utváření osobnosti žáka, rozvoj jeho tvůrčí schopnosti a zájmů, rozvoj vzdělávací činnosti a příprava žáka na život ve společnosti a pokračování ve vzdělávání.⁵³ R. Musaeva ve své práci uvádí, že cíl gymnaziálního vzdělávání se úzce pojí s cílem národního vzdělávání, který je uveden prostřednictvím klíčové kompetence osobnosti. Dále zmiňuje, že se gymnázia zaměřují na zlepšení činnosti ve sféře rozvoje komunikačních, sociálních, mezikulturních a informačních kompetencí a důležité je také formování obecné kultury osobnosti a zajištění rovnováhy mezi životem ve společnosti a osobním životem.⁵⁴

Na gymnáziích se podle Federálního státního vzdělávacího standardu pro střední všeobecné vzdělávání vyučuje Ruský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika a Informatika, Biologie, Fyzika, Geografie, Chemie, Základy bezpečnosti a ochrany vlasti, Ekologie, Dějepis, Společenské vědy (Ekonomika, Právo), Pracovní výchova, Tělesná výchova, Hudební výchova a Výtvarná výchova.⁵⁵

V. Ježková také uvádí, že se ze sovětského období zachoval typ školy s rozšířenou výukou některým předmětům. Posiluje se tedy vyučování Cizího jazyka, Matematiky, Humanitních a Přírodovědných předmětů a také Tělesné, Výtvarné a Hudební výchovy nebo Výchovy tance.⁵⁶

2.2 Systém středního odborného vzdělávání

2.2.1 Systém středního odborného vzdělávání v České republice

Podle J. Průchy začíná odborné vzdělávání v České republice ve školách pro mládež, která ukončila základní vzdělávání. Jedná se tedy o vyšší sekundární vzdělávání. Střední vzdělávání je realizováno různými institucemi v několika kategoriích, jako je střední odborné vzdělávání s výučním listem, střední odborné vzdělávání bez výučního listu a maturity, střední vzdělání s maturitou a odborným výcvikem a střední

⁵² Ježková, 2013, s. 67.

⁵³ Начальное общее, основное общее и среднее общее образование, 2024, online.

⁵⁴ Musaeva, 2015, online.

⁵⁵ ФГОС Среднее общее образование, 2016, online.

⁵⁶ Ježková, 2013, s. 68.

odborné vzdělávání s maturitou.⁵⁷ Obory vzdělání poskytující střední vzdělání bez výučního listu a maturitní zkoušky se označují jako obory kategorie J. Obory, které poskytují střední vzdělání s výučním listem, se označují jako obory kategorie E (žáci se SVP), a kategorie H. Obory, které poskytují střední vzdělání s maturitní zkouškou se poté označují jako obory kategorie K (gymnázium), M (úplné střední vzdělání s maturitou), a L (čtyřleté obory s více praxí než v oboru M).⁵⁸

J. Průcha dále zmiňuje, že se střední odborné vzdělávání může realizovat několika způsoby. Prvním způsobem je prezenční forma. Tu využívají žáci ve věku 15-19 let. Při prezenčním studiu jsou žáci v přímém kontaktu s učiteli ve třídách. Další způsoby odborného vzdělávání mohou využít dospělí lidé, například při zaměstnání. Jedná se o dálkovou formu, distanční formu, večerní formu a kombinovanou formu studia.⁵⁹

Co se týká žáků se speciálními vzdělávacími potřebami, může probíhat v několika formách. Buď může být zdravotně postižený žák začleněn do běžné střední školy, nebo se může vzdělávat ve speciální třídě. Žáci s nejvážnějšími druhy zdravotních postižení se mohou poté vzdělávat ve speciálních středních školách.⁶⁰

J. Průcha dále uvádí, že Rámcové vzdělávací programy jsou vypracovány pro všechny druhy a obory odborného vzdělávání a jednotlivé školy na jejich základě poté vytvářejí své školní vzdělávací programy. RVP jsou v různé míře upravovány.⁶¹ J. Průcha také zmiňuje, že Rámcové vzdělávací programy mají stejnou strukturu a charakterizují klíčové a odborné kompetence, kterých mají žáci dosáhnout. Dále také vymezují uplatnění absolventa, určují vzdělávací oblasti a okruhy a příslušné počty hodin.⁶²

Střední odborné školy

Střední odborné školy mají v České republice dlouho historickou tradici, která začíná již od počátku 19. století. J. Průcha uvádí: „*Tento typ škol fungoval v českém prostředí od dob Rakousko-Uherska, během první československé republiky i během socialistického období až dodnes jako nezpochybnitelný segment odborného vzdělávání.*“⁶³

⁵⁷ Průcha, 2019, s. 17-18.

⁵⁸ Nařízení vlády, 2010, online.

⁵⁹ Průcha, 2019, s. 20.

⁶⁰ Průcha, 2019, s. 21.

⁶¹ Průcha, 2019, s. 70.

⁶² Průcha, 2019, s. 70.

⁶³ Průcha, 2019, s. 24.

Střední školy poskytují počáteční odborné vzdělávání a připravují žáky pro jejich uplatnění na trhu práce. Národní ústav pro vzdělávání uvádí, že vzdělávání ve středních odborných školách trvá čtyři roky a je ukončeno maturitní zkouškou. Může se také ale uskutečňovat ve dvouletých programech nástavbového studia pro absolventy tříletých oborů vzdělávání s výučním listem. Absolventi se mohou dále vzdělávat na vysokých a vyšších odborných školách.⁶⁴

Podle Rámcových vzdělávacích programů pro střední vzdělávání byl použit koncept čtyř cílů vzdělávání pro 21. století. „*V souladu s tím je záměrem (obecným cílem) středního odborného vzdělávání připravit žáka na úspěšný, smysluplný a odpovědný osobní, občanský i pracovní život v podmínkách měnícího se světa, tzn.: učit se a poznávat, učit se pracovat a jednat, učit se být, učit se žít společně.*“⁶⁵

Po důkladném zkoumání Rámcových vzdělávacích programů středního odborného vzdělávání dojdeme k závěru, že jednotlivé obory středního vzdělávání mají shodnou a odlišnou část vzdělávacího obsahu. U všech oborů se shodují následující vzdělávací oblasti: Jazykové vzdělávání, Společenskovední vzdělávání, Přírodovědné vzdělávání, Matematické vzdělávání, Estetické vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Informatické vzdělávání a Ekonomické vzdělávání. Ostatní vzdělávací oblasti se však liší. Příklad si můžeme uvést na oboru Masér ve zdravotnictví, a na oboru Strojírenství. Kromě společných vzdělávacích oblastí se v oboru Masér ve zdravotnictví setkáme ještě s následujícími oblastmi: Základ pro poskytování masérské péče, Fyzikální terapie a masáže a Sociální vztahy a dovednosti. Naopak v oboru Strojírenství je to pak Projektování a konstruování, Strojírenská technologie a Stavba a provoz strojů.⁶⁶

Střední odborná učiliště

Střední odborná učiliště jsou v České republice institucí pro výcvik učňů v různých oborech. Podle J. Průchy zabezpečuje odborné vzdělávání s výučním listem 519 škol.⁶⁷

Národní ústav pro vzdělávání uvádí, že je studium v odborných učilištích tříleté, popřípadě dvouleté a úspěšným ukončením vzdělávacího programu žák získá střední vzdělání s výučním listem. Po získání výučního listu lze také pokračovat navazujícím

⁶⁴ Střední odborné školy, 2011, online.

⁶⁵ Databáze RVP SOV, 2023, online.

⁶⁶ Databáze RVP SOV, 2023, online.

⁶⁷ Průcha, 2019, s. 22-23.

nástavbovým studiem a získat kvalifikaci ve čtyřletých vzdělávacích oborech ukončených maturitní zkouškou, a to zejména pro výkon některých vysoce náročných dělnických povolání. Dále mohou v nástavbovém studiu pokračovat absolventi tříletých učebních oborů s výučním listem, které jsou ukončeny maturitní zkouškou. Pokud absolventi středních odborných učilišť úspěšně vykonali maturitní zkoušku, mohou dále studovat na vysokých a vyšších odborných školách.⁶⁸

Po prozkoumání Rámcových vzdělávacích programů můžeme říci, že cíle středního odborného vzdělávání na středních odborných učilištích jsou stejné jako cíle u vzdělávání na středních odborných školách.⁶⁹ Jako příklad můžeme uvést obor Pečovatelské služby, kde je hlavním cílem učit se poznávat, jednat, pracovat, učit se být a učit se žít společně. Cíle jsou tedy shodné s cíli vzdělávání na středních odborných školách.⁷⁰

Rámcové vzdělávací programy se liší podle kategorií oborů. Obory kategorie E (nižší střední odborné vzdělávání) mají společné následující vzdělávací oblasti: Jazykové vzdělávání, Občanský vzdělávací základ, Matematické vzdělávání, Estetické vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví a Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích. Ostatní vzdělávací oblasti se v této kategorii liší podle typu konkrétních oborů. Obory kategorie H (střední odborné vzdělání s výučním listem) se shodují v následujících vzdělávacích oblastech: Jazykové vzdělávání, Společenskovední vzdělávání, Přírodovědné vzdělávání, Matematické vzdělávání, Estetické vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Ekonomické vzdělávání a Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích. V ostatních vzdělávacích oblastech se opět liší podle typu konkrétních oborů. Obory nástavbového studia mají potom společné Jazykové vzdělávání, Estetické vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví a Matematické vzdělávání.⁷¹

Lyceum

J. Průcha a J. Veteška uvádějí, že lyceum je druh střední školy, která svým obsahem vzdělávání stojí mezi gymnáziem a střední odbornou školou. Dále zmiňují, že lyceum má více všeobecně vzdělávacích předmětů než střední odborné školy, ale na rozdíl od gymnázií má složku odborných předmětů.⁷² Postavení lyceí je v českém systému málo

⁶⁸ Střední odborná učiliště, 2011, online.

⁶⁹ Databáze RVP SOV, 2023, online.

⁷⁰ Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 75-41-J/01 Pečovatelské služby, 2009, online.

⁷¹ Databáze RVP SOV, 2023, online.

⁷² Průcha, Veteška, 2012, online.

významné a nejrozšířenějším typem jsou lycea ekonomická, zdravotnická, pedagogická a technická.⁷³

Cíle vzdělávání na lyceu jsou stejné jako například cíle vzdělávání na středních odborných školách, nebo ve středních odborných učilištích a vzdělávací obsah se opět odvíjí od jednotlivých typů lyceí.⁷⁴ Příklad si můžeme uvést u Pedagogického lycea, kde hlavním cílem je učit se poznávat, jednat, pracovat, učit se být a učit se žít společně. Cíle jsou tedy opět shodné s cíli na středních odborných školách. Co se týče vzdělávacího obsahu Pedagogického lycea, patří sem Jazykové vzdělávání, Společenskovědní vzdělávání, Přírodovědné vzdělávání, Matematické vzdělávání, Estetické vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích, Ekonomické vzdělávání, Pedagogicko-psychologické vzdělávání a Zaměření oboru.⁷⁵

Konzervatoř

Podle J. Průchy a J. Vetešky je konzervatoř specifický typ střední odborné školy, která připravuje absolventy v oborech hudby, tance, zpěvu a dramatického umění. Podmínkou přijetí do konzervatoří je splnění talentových zkoušek. Studium může být čtyřleté, nebo šestileté až osmileté. Čtyřleté studium je ukončeno maturitou a šestileté až osmileté studium je ukončeno absolutoriem a titulem „diplomovaný specialista“. Studium může mít denní nebo kombinovanou podobu. V České republice existuje celkem sedmnáct konzervatoří.⁷⁶

Cíle vzdělávání na konzervatořích jsou taktéž stejné jako cíle vzdělávání na středních odborných školách nebo ve středních odborných učilištích a vzdělávací obsah se odvíjí od jednotlivých typů konzervatoří.⁷⁷ Příklad si můžeme uvést u oboru Hudba, kde hlavním cílem je opět učit se poznávat, jednat, pracovat, učit se být a učit se žít společně. Do vzdělávacího oboru patří Jazykové vzdělávání, Společenskovědní vzdělávání, Estetické vzdělávání, Vzdělávání pro zdraví, Vzdělávání v informačních a komunikačních technologiích, Hra na hudební nástroj, Umělecko-pedagogická příprava, Společný odborný základ a Odborná příprava dle zaměření.⁷⁸

⁷³ Průcha, Veteška, 2012, online.

⁷⁴ Databáze RVP SOV, 2023, online.

⁷⁵ Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 78-42-M/03 Pedagogické lyceum, 2010, online.

⁷⁶ Průcha, Veteška, 2012, online.

⁷⁷ Databáze RVP SOV, 2023, online.

⁷⁸ Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 82-44-M/01 82-44-P/01 Hudba, 2010, online.

2.2.2 Systém středního odborného vzdělávání v Ruské federaci

Střední odborné vzdělávání v Ruské federaci je úroveň profesního vzdělávání, kterou mohou studenti získat na základě úplného nebo neúplného středního vzdělání v odpovídajících odborných školách a učilištích.⁷⁹

A. Džurinskij uvádí, že střední odborné vzdělávání v Ruské federaci zahrnuje několik typů vzdělávacích institucí: střední odborná učiliště (ИТУ, 1 až 2 roky), střední průmyslové školy, lycea a koleje (vysoké školy, od 2 do 5 let, střední odborně-technické vzdělání). Část odborných lyceí se však transformuje na odborné vysoké školy. Absolventi středních průmyslových škol, lyceí a kolejí mají právo se přihlásit na technické univerzity.⁸⁰

Podle V. Ježkové se střední odborné vzdělávání v Ruské federaci dělí na dva druhy: příprava vysoce kvalifikovaného dělníka a odborníka středního článku. Při první úrovni středního odborného vzdělávání se jedná o následovníka počátečního odborného vzdělávání. Tato úroveň má být realizována v odborných lyceích.⁸¹

Co se týče realizace středního odborného vzdělávání v Ruské federaci, následující informace je převzata přímo ze stránek jedné z ruských středních škol, jelikož se nám nepodařilo nalézt vhodný odborný zdroj, ve kterém by bylo právě toto téma zmíněno. Střední odborné vzdělávání se může tedy realizovat několika způsoby. Může to být prezenční forma studia, kombinovaná forma studia, nebo distanční forma s využitím online technologií.⁸²

Získání středního odborného vzdělání probíhá v Ruské federaci současně se získáním středního všeobecného vzdělání v rámci odpovídajícího vzdělávacího programu středního odborného vzdělávání. Vzdělávací program středního odborného vzdělávání je tedy vypracován na základě požadavků, které odpovídají Federálním státním vzdělávacím standardům středního všeobecného a středního odborného vzdělávání, a také s ohledem na získávanou profesi nebo specializaci.⁸³

V. Ježková uvádí, že v Ruské federaci existují také speciální a podpůrné školy, ve kterých dochází ke vzdělávacím úkolům a nápravám postižení a dysfunkcí

⁷⁹Среднее профессиональное образование, 2004, online.

⁸⁰ Джуринский, 2010, s. 199.

⁸¹ Ježková, 2013, s. 68.

⁸² Среднее профессиональное образование – что это такое, где и как получить, 2016, online.

⁸³ Статья 68. Среднее профессиональное образование, 1992, online.

ve vývoji. „Existuje 15 diferencovaných vzdělávacích programů. odpovídajících formám psychického a fyzického postižení žáků.“⁸⁴

Střední odborné školy (Среднее специальное учебное заведение)

Konzultant plus uvádí, že střední odborné vzdělávací zařízení (střední odborná škola) je vzdělávací instituce, ve které jsou realizovány profesní vzdělávací programy středního odborného vzdělávání.⁸⁵

„Mezi střední odborné školy patří: technikum (učiliště, škola), kolej a technikum-podnik (instituce).“⁸⁶

„Střední odborné vzdělávání je zaměřeno na řešení úkolů intelektuálního, kulturního a profesního rozvoje jednotlivce a jeho cílem je příprava kvalifikovaných pracovníků, úředníků a specialistů středního stupně pro všechny hlavní oblasti společensky prospěšné činnosti v souladu s potřebami společnosti a státu, stejně jako uspokojení potřeb jednotlivce v prohlubování a rozšiřování vzdělání.“⁸⁷

Konzultant plus poté zmiňuje, že cílem je také zvyšování kvalifikace specialistů střední úrovně a pracovníků, organizace experimentálně-konstrukční, metodické a vědecko-metodické činnosti a šíření znalostí mezi obyvatelstvem a zvyšování jeho všeobecného vzdělávacího a kulturního povědomí.⁸⁸

A. Džurinskij uvádí, že vzdělávací programy odborných škol jsou rozděleny na všeobecně vzdělávací a specializované. Specializované vzdělávání se skládá z obecného odborného vzdělávání a profilového vzdělávání. Obecné odborné vzdělávání zahrnuje předměty jako je Kreslení, Elektrotechnika, Výrobní normy, Řízení výroby a další. Předměty se mění podle vybraného oboru žáka. Profilové vzdělávání závisí na získávané specializaci. „Například budoucí programátoři studují jazyk, programy a počítačové vybavení.“⁸⁹

⁸⁴ Ježková, 2013, s. 69.

⁸⁵ Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении), 1994, online.

⁸⁶ Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении), 1994, online.

⁸⁷ Статья 68. Среднее профессиональное образование, 1992, online.

⁸⁸ Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении), 1994, online.

⁸⁹ Джуринский, 2010, s. 199.

Kolej (Колледж)

„Kolej je samostatné vzdělávací zařízení vyššího typu (nebo strukturální součást univerzity, akademie či institutu), které realizuje rozšířené profesní vzdělávací programy středního odborného vzdělávání na základě individuálních vzdělávacích plánů, zajišťujících studentům vyšší úroveň kvalifikace.“⁹⁰

V. Ježková ve své publikaci uvádí jako překlad slova „колледж“ právě slovo „kolej“. Proto jsme se rozhodli tento překlad využívat také v celé naší práci.

Podle V. Ježkové byla již před časem v Moskvě sjednocena střední odborná učiliště a střední odborné školy a nahradily je koleje (колледж). Totéž se zřejmě stane se všemi institucemi počáteční odborné přípravy, jelikož dochází k absenci materiálně-technického zabezpečení a vyučujících.⁹¹

E. Pavlová ve své práci uvádí, že cílem vzdělání na koleji je návaznost ve vzdělávání, stimulace motivace k učení, profesní orientace a zajištění flexibility výuky. *„Současné priority vysokoškolského profesního vzdělávání jsou zaměřeny na formování osobnosti specialisty, přičemž důležitou složkou je ovládání dovedností samostatné tvůrčí a výzkumné činnosti.“⁹²*

Vzdělávací obsah na kolejích v Ruské federaci se samozřejmě liší podle jednotlivých zaměření. Například na Uralské státní koleji I.I. Polzunova fungují Matematické a Přírodovědné disciplíny, Ruský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Tělesná kultura a Bezpečnost života a Sociální a humanitní disciplíny.⁹³

V Ruské federaci existují také koleje hudební. Jako příklad si můžeme uvést Chabarovskou krajskou vysokou školu umění, která představuje jediné střední odborné vzdělávání v Chabarovském kraji. Tato škola připravuje mladé profesionály v oblasti hudebního umění.⁹⁴

⁹⁰ Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении), 1994, online.

⁹¹ Ježková, 2013, s. 68.

⁹² Павлова, 2011, online.

⁹³ Климентьева, 2024, online.

⁹⁴ Иванов, 2006, online.

Střední průmyslové školy (Техникум)

„*Техникум je základní typ střední školy, která realizuje profesní vzdělávací programy středního odborného vzdělávání.*“⁹⁵ I. Korjakina uvádí, že doba výuky na těchto středních odborných školách je poměrně krátká. Za 2-3 roky je potřeba specialistu připravit v konkrétní profesní oblasti.⁹⁶

Samostatné vzdělávací zařízení, které realizuje profesní vzdělávací programy středního odborného vzdělávání a vykonávání odborné činnosti, které odpovídá profilu přípravy studentů, se poté nazývá техникум-подник (instituce).⁹⁷

Техникум poskytuje uchazeči možnost specializace, volby budoucího povolání a získání středního odborného vzdělání ve zkrácených dobách přípravy.⁹⁸

Cílem je připravit pracovníky a specialisty na vzdělání. Například technologické техникум se zaměřuje na přípravu pracovníků v následujících profesích: obchod, řízení, strojní technologie, marketing, výzkum komodit a technický provoz a údržba elektrických a elektromechanických zařízení.⁹⁹

Střední odborná učiliště (ИТУ)

Konzultant plus uvádí, že v současnosti jsou obdobou průmyslových učilišť odborná učiliště a odborná lycea. Vzdělání, které student získá na odborném učilišti nebo odborném lyceu odpovídá střednímu odbornému vzdělání.¹⁰⁰

O. Bogajevskaja poté uvádí, že je základní odborné vzdělání zastoupeno bývalými PTU, které jsou dnes většinou přeměněny na odborná lycea a na střední odborné vzdělávání prostřednictvím техникума a kolejí. V rámci toho je poté kombinováno vzdělávání odborníků z velmi odlišných specializací. Jsou to například umělci a divadelní pracovníci, porodníci, svářeči, veterináři, programátoři, učitelé, automechanici, strojníci, zahradníci, pokrývači, kuchaři atd.¹⁰¹

⁹⁵ Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении), 1994, online.

⁹⁶ Корякина, 2016, online.

⁹⁷ Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении), 1994, online.

⁹⁸ Нижегородский технологический техникум техникум, нацеленный на развитие, 2008, online.

⁹⁹ Нижегородский технологический техникум техникум, нацеленный на развитие, 2008, online.

¹⁰⁰ Лицей уровень образования, 2024, online.

¹⁰¹ Богаевская, 2009, online.

A. Novikov dále zmiňuje, že PTU je ve své podstatě stejným typem středního odborného vzdělávacího zařízení jako technikum. Jen mají různou úroveň odborného vzdělání, které studenti získávají.¹⁰²

2.3 Porovnání druhého stupně základního vzdělávání, gymnazijního vzdělávání a středního odborného vzdělávání v České republice a v Ruské federaci

Tabulka č. 3: Porovnání druhého stupně základního vzdělávání

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Název	Druhý stupeň základního vzdělávání	Základní všeobecné vzdělávání (основное общее образование)	Rozdíly: jiný název, v Ruské federaci nižší stupeň střední školy (stále ale základní vzdělávání)
Docházka	Povinná školní docházka, 6.-9. ročník (4 roky)	Nižší stupeň střední školy, povinná školní docházka, 5.-9. ročník (5 let)	Podobnosti: povinná školní docházka Rozdíly: v České republice docházka 4 roky, v Ruské federaci 5 let
Cíle	Přenést na žáky větší odpovědnost ve vzdělávání, vytváření klíčových kompetencí, komunikace, logického myšlení, motivace žáků, rozvíjení schopností	Utváření osobnosti žáka, komunikace, osvojení základů věd, rozvoj zájmů a schopnosti k sociálnímu učení, formování estetického vkusu a vysoké kultury	Podobnosti: komunikace, rozvíjení zájmů a schopností Rozdíly: V Ruské federaci také osvojení základů věd, formování estetického vkusu a vysoké kultury

¹⁰² Новиков, 2000, online.

Vzdělávací obsah	<p>Vyučuje se Český jazyk a literatura, Cizí jazyk + další cizí jazyk, Matematika, Informatika, Hudební výchova, Tělesná výchova, Výtvarná výchova, Člověk a svět práce, Dějepis, Výchova k občanství, Fyzika, Chemie, Přírodopis, Zeměpis a Výchova ke zdraví, dále doplňující obory a průřezová témata, obory se označují jako obory kategorie B a C</p>	<p>Vyučuje se Ruský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Tělesná výchova, Informatika a ICT, Mateřský jazyk a literatura, Dějepis, nauka o společnosti, Ekonomika a právo, Přírodopis, Zeměpis, Biologie, Fyzika, Chemie, Základy bezpečného života, Hudba, Výtvarné umění, technologie</p>	<p>Podobnosti: Vyučují se velmi podobné předměty</p> <p>Rozdíly: v Ruské federaci se vyučuje navíc Ekonomika a právo, Technologie, Základy bezpečného života a nauka o společnosti, v České republice jsou pak ještě doplňující obory a průřezová témata, Výchova ke zdraví, Výchova k občanství a člověk a Svět práce a obory se označují jako kategorie B a C</p>
Dokumenty	<p>RVP Z zahrnuje jak první stupeň základního vzdělávání, tak stupeň druhý a je rozdělen na 4 části, je zaměřen na zajištění podmínek získat základní vzdělání, vymezuje vše, co je nezbytné v povinném základním vzdělávání žáků a také se zaměřuje na vzdělávání žáků se</p>	<p>Federální státní vzdělávací standard pro základní všeobecné vzdělávání je zaměřen na formování osobnostních charakteristik absolventa, je orientován na pětileté období (5.-9. ročník)</p>	<p>Rozdíly: v České republice existuje jeden dokument pro celé základní vzdělávání (RVP Z), v Ruské federaci existují pro základní vzdělávání dva dokumenty, jeden pro první stupeň, druhý pro druhý stupeň</p>

	speciálními vzdělávacími potřebami		
--	--	--	--

Ve třetí tabulce můžeme vidět základní podobnosti a rozdíly druhého stupně základního vzdělávání. Stejně jako u prvního stupně vidíme rozdíl již v názvu. V České republice se setkáváme s názvem druhý stupeň základního vzdělávání, v Ruské federaci pak s názvem základní všeobecné vzdělávání. V Ruské federaci se jedná o nižší stupeň střední školy, ale vzdělávání zůstává základní. Proto se tedy jedná o obměnu druhého stupně základního vzdělávání v České republice.

Další řádek je věnován porovnávání docházky. V obou zemích je školní docházka povinná, stejně jako u prvního stupně. V České republice se druhým stupněm základního vzdělávání miní docházka od 6. do 9. ročníku, tedy 4 roky. V Ruské federaci žáci navštěvují druhý stupeň od 5. do 9. ročníku, tedy 5 let.

Zaměříme-li se na cíle, nalezneme zde podobnosti i rozdíly. V obou zemích je cílem vytváření klíčových kompetencí a komunikace a také rozvíjení schopností a dovedností žáků. V Ruské federaci se pak ještě více zaměřují na formování estetického vkusu a vysoké kultury.

Vzdělávací obsah je opět velmi podobný, stejně jako u prvního stupně základního vzdělávání. V obou zemích se vyučuje Mateřský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Informatika, Tělesná výchova, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Dějepis, Přírodopis, Fyzika, Chemie a Zeměpis. V Ruské federaci se vyučuje navíc Ekonomika a právo, Technologie, Základy bezpečného života a Nauka o společnosti. V České republice je to pak Výchova ke zdraví a k občanství, Člověk a svět práce a také jsou zde doplňující obory a průřezová témata. V České republice se poté obory vzdělání, které poskytují vzdělání základní, označují jako obory B a C. Takové označení v Ruské federaci není.

Jak se můžeme dočíst z tabulky č.2 a z tabulky č.3, v České republice zahrnuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání jak první stupeň, tak stupeň druhý. V Ruské federaci existuje samostatný dokument pro první stupeň základního vzdělávání a samostatný dokument pro stupeň druhý (tedy Federální státní vzdělávací standard středního všeobecného vzdělávání). Stejně jako u prvního stupně základního

vzdělávání v České republice se druhý stupeň více zaměřuje také na žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Federální státní vzdělávací standard opět klade větší důraz na vlastenectví a kulturu země.

Základní vzdělávání v České republice druhým stupněm končí. Žáci ukončují základní vzdělání 9. ročníkem. V Ruské federaci patří mezi základní vzdělávání ještě střední všeobecné vzdělávání. Po 9. ročníku se žáci mohou dále vzdělávat ve škole (9.-11. ročník), nebo mohou přejít do počátečních nebo středních odborných škol. V tom je, dle našeho názoru, největší rozdíl, co se týká základního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci. V České republice se základním vzděláváním míní první a druhý stupeň základní školy, v Ruské federaci je to potom počáteční všeobecné vzdělávání, základní všeobecné vzdělávání a střední všeobecné vzdělávání.

Pokud bychom se ještě jednou zaměřili na první i druhý stupeň základního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci můžeme říci, že na druhém stupni najdeme více rozdílů ve vzdělávání mezi zeměmi než na stupni prvním. Rozdíly najdeme jak v samotném názvu, tak v docházce, nebo dokonce v cílech vzdělávání. Ani vzdělávací obsah není zcela stejný. Liší se také dokumenty, které upravují základní vzdělávání v obou zemích.

Tabulka č. 4: Porovnání gymnazijního vzdělávání

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Vzdělávání	Střední všeobecné vzdělávání	Střední všeobecné vzdělávání	Podobnosti: stejný typ vzdělávání
Docházka	4 roky – po 9. ročníku (1. – 4. ročník střední školy) 6 let – po 7. ročníku (8.-9. ročník ZŠ, 1. – 4. ročník SŠ) 8 let – po 5. ročníku (6.-9. ročník ZŠ, 1.-4. ročník SŠ)	5 let – po 6. ročníku (7.-11. ročník) 7 let – po 4. ročníku (5.-11. ročník)	Podobnosti: žáci mohou na gymnázium nastoupit již ze základní školy Rozdíly: liší se ročníky, ze kterých nastupují a také délka vzdělávání

Cíle	<p>Na nižším stupni víceletých: stejné cíle jako u druhého stupně základního vzdělávání</p> <p>Na čtyřletých a vyšším stupni víceletých: vybavení žáků klíčovými kompetencemi, široký vzdělanostní základ a přehled na úrovni RVP G, příprava žáků k celoživotnímu, profesnímu, občanskému a osobnímu uplatnění</p>	<p>Stejně jako u středního všeobecného vzdělávání: utváření osobnosti žáka, rozvoj jeho schopností a zájmů, příprava žáka na pokračování ve vzdělávání, rozvoj komunikačních, mezikulturních, sociálních a informačních kompetencí</p>	<p>Podobnosti: rozvoj kompetencí, příprava žáků k dalšímu vzdělávání, všeobecný přehled</p> <p>Rozdíly: v ČR jiné cíle na nižším stupni víceletých gymnáziích a vyšším stupni víceletých a čtyřletých gymnáziích, v RF stejné cíle jako u středního všeobecného vzdělávání</p>
Vzdělávací obsah	<p>Vyučuje se Český jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Fyzika, Chemie, Biologie, Geografie, Geologie, Základy společenských věd, Dějepis, Hudební výchova, Výtvarná výchova, Tělesná výchova, Výchova ke zdraví, Informatika, obory se označují jako obory K</p>	<p>Vyučuje se Ruský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Informatika, Biologie, Fyzika, Geografie, Chemie, Základy bezpečnosti a ochrany vlasti, Ekologie, Dějepis, Společenské vědy, Pracovní výchova, Tělesná výchova, Hudební výchova, Výtvarná výchova</p>	<p>Podobnosti: většina předmětů v ČR a v RF je stejných</p> <p>Rozdíly: v ČR navíc Výchova ke zdraví a Geologie, obory se označují jako obory K, v RF se navíc vyučují Základy bezpečnosti a ochrany vlasti, Ekologie a Pracovní výchova</p>

Dokumenty	Nižší stupeň víceletých gymnázií upravuje RVP Z, vyšší stupeň víceletých gymnázií a čtyřletá gymnázia upravuje RVP G	Gymnázia v Rusku upravuje Federální státní vzdělávací standard pro střední všeobecné vzdělávání	Rozdíly: V RF pouze Federální státní vzdělávací standard pro střední všeobecné vzdělávání, v ČR RVP Z a RVP G
------------------	--	---	---

V tabulce vidíme přehled podobností a rozdílů gymnazijního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci. Prvním porovnaným bodem je vzdělávání. Jak v České republice, tak v Ruské federaci je gymnazijní vzdělávání součástí středního všeobecného vzdělávání.

Dále jsme se zaměřili na porovnání docházky. Ta je v obou zemích rozdílná. V České republice existují víceletá gymnázia a gymnázia čtyřletá. Žáci mohou na gymnáziu tedy nastoupit po 5. ročníku (studují 8 let), po 7. ročníku (studují 6 let), nebo až po 9. ročníku (studují 4 roky). Posledním ročníkem gymnázia se tedy míní 4. ročník střední školy. V Ruské federaci mohou žáci na gymnáziu nastoupit buď po 4. ročníku (studují 7 let), nebo po 6. ročníku (studují 5 let). Posledním ročníkem gymnázia se poté míní 11. ročník.

Další řádek v tabulce je věnován cílům vzdělávání. V České republice je rozdíl v tom, že se cíle na nižším stupni víceletých gymnázií liší od cílů na vyšším stupni víceletých gymnázií a od cílů na čtyřletých gymnáziích. Jak je uvedeno v tabulce, cíle na nižších stupních gymnázií jsou stejné jako cíle druhého stupně základního vzdělávání, tedy vytváření klíčových kompetencí, logického myšlení, motivace žáků atd. Na čtyřletých a vyšším stupni víceletých gymnáziích jsou pak cíle následující: vybavení klíčovými kompetencemi, široký základ a obecný přehled a příprava na další vzdělávání. V Ruské federaci jsou cíle vzdělávání velmi podobné. Taktéž se zaměřují na rozvoj kompetencí, na obecný přehled a přípravu na další vzdělávání. Cíle jsou zde tedy stejné jako u středního všeobecného vzdělávání.

Vzdělávací obsah v České republice a v Ruské federaci je opět velmi podobný. V obou zemích se vyučuje Mateřský jazyk a literatura, Cizí jazyk, Matematika, Informatika, Fyzika, Chemie, Geografie, Biologie, Dějepis, Základy společnosti, Hudební výchova, Výtvarná výchova a Tělesná výchova. V České republice se poté navíc vyučuje

Výchova ke zdraví a Geologie a v Ruské federaci je to Ekologie, Pracovní výchova a Základy bezpečnosti a ochrany vlasti. V České republice se obory vzdělání, které poskytují gymnazijní vzdělání, označují jako obory K. Takové označení v Ruské federaci není.

Další rozdíl u gymnazijního vzdělávání v České republice a v Ruské federaci můžeme vidět u kurikulárních dokumentů, které jsou posledním porovnávaným bodem. Jak jsme již v tabulce uvedli, nižší stupeň víceletých gymnázií upravuje Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání. Vyšší stupeň víceletých gymnázií a čtyřletá gymnázia poté speciálně upravuje Rámcový vzdělávací program pro gymnázia. V Ruské federaci gymnázia upravuje pouze jeden dokument, a to Federální státní vzdělávací standard pro střední všeobecné vzdělávání.

Shrneme-li gymnazijní vzdělávání v České republice a v Ruské federaci, můžeme říci, že je vzdělávání v těchto institucích velmi podobné. Podobnosti najdeme ve vzdělávacím obsahu i v cílech vzdělávání. Hlavním a téměř jediným podstatným rozdílem je tedy pouze docházka (období navštěvování institucí).

Tabulka č. 5: Porovnání systému středního odborného vzdělávání

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Instituce	Střední vzdělávání je realizováno různými institucemi v několika kategoriích-patří sem střední odborné školy, střední odborná učiliště, lycea a konzervatoře	Střední vzdělávání zahrnuje několik typů institucí – střední odborná učiliště, střední průmyslové školy a koleje	Podobnosti: střední vzdělávání je realizováno různými institucemi. V České republice i v Ruské federaci sem patří střední odborné školy a učiliště Rozdíly: v České republice lycea a konzervatoře, v Ruské federaci střední průmyslové školy a koleje

Formy	Prezenční forma studia, dálková forma, distanční forma, večerní forma a kombinovaná forma studia	Prezenční forma studia, kombinovaná forma studia, distanční forma studia	Podobnosti: prezenční forma studia, distanční a kombinovaná Rozdíly: v České republice ještě dálková a večerní forma studia
Žáci se SVP	Vzdělávání probíhá v několika formách – běžná střední škola, speciální třída, speciální střední školy	Speciální a podpůrné školy	Podobnosti: speciální školy Rozdíly: v České republice také speciální třída, v Ruské federaci poté podpůrné školy
Dokumenty	RVP jsou vypracovány pro všechny druhy a obory a jednotlivé školy na jejich základě vytvářejí své školní vzdělávací programy, mají stejnou strukturu a charakterizují odborné a klíčové kompetence, kterých mají žáci dosáhnout	Vzdělávací program je vypracován na základě požadavků, které odpovídají Federálním státním vzdělávacím standardům středního odborného vzdělávání.	Podobnosti: vzdělávací programy odpovídají Federálním státním vzdělávacím standardům/RVP

Do tabulky jsme tentokrát zaznamenali hlavní a základní rozdíly a podobnosti týkající se systému středního odborného vzdělávání. Zaměřili jsme se především na to, jakými způsoby může být střední odborné vzdělání realizováno, jakou formou může

vzdělávání probíhat, jak se mohou vzdělávat žáci se SVP, a nakonec jsme zmínili také dokumenty, kterými se střední odborné vzdělávání řídí.

Prvním porovnávaným bodem jsou tedy instituce. V České republice i v Ruské federaci může být střední odborné vzdělávání realizováno různými institucemi. V obou zemích mohou žáci navštěvovat například střední odborné školy, nebo střední odborná učiliště. V České republice existují poté ještě konzervatoře a lycea, v Ruské federaci poté průmyslové školy a koleje. Lycea bychom v Ruské federaci našli také. Rozdíl je ale v tom, že v Ruské federaci patří lycea mezi střední všeobecné vzdělávání, tudíž jsme je zmínili již v kapitole o středním odborném vzdělávání. Taktéž bychom v Ruské federaci našli konzervatoře. Ty ale patří již pod vyšší odborné školy.

Co se týče forem vzdělávání, v obou zemích existuje prezenční forma, distanční forma a také kombinovaná forma studia. V České republice může být studium realizováno ještě navíc formou večerní a formou dálkovou.

Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami mohou v obou zemích navštěvovat speciální střední školy. V České republice může být pak zdravotně postižený žák začleněn také do běžné školy, nebo může navštěvovat speciální třídy. V Ruské federaci, na rozdíl do České republiky, poté existují také školy podpůrné.

Posledním porovnávaným bodem jsou kurikulární dokumenty. Jako podobnost jsme do tabulky uvedli fakt, že vzdělávací programy jednotlivých škol odpovídají Federálním státním vzdělávacím standardům (v případě Ruské federace) a Rámcovým vzdělávacím programům (v případě České republiky).

Shrneme-li porovnání výše zmíněných bodů, dojdeme k závěru, že je systém středního odborného vzdělávání v Ruské federaci a v České republice v podstatě velmi podobný, co se obecné charakteristiky týče. Patrnější rozdíly můžeme poté zaznamenat v institucích jednotlivých zemích.

Tabulka č. 6: Porovnání institucí středního odborného vzdělávání

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Střední odborné školy	- poskytují počáteční odborné vzdělávání	- patří sem technikum a kolej - výuka trvá 2-5 let (závisí na druhu)	Podobnosti: v obou zemích je hlavním cílem připravit žáky

	<p>- výuka trvá 4 roky</p> <p>- cílem je připravit žáka na úspěšný, smysluplný, občanský, osobní i pracovní život</p> <p>- obory mají shodnou a odlišnou část vzdělávacího obsahu</p>	<p>instituce)</p> <p>- cílem je řešení úkolů rozvoje jednotlivce a příprava kvalifikovaných pracovníků pro všechny hlavní oblasti společenské činnosti</p> <p>- vzdělávací programy jsou rozděleny na vzdělávací a specializované</p>	<p>na osobní a pracovní život</p> <p>Rozdíly: v Ruské federaci se střední odborné školy rozdělují na koleje a střední průmyslové školy (technikum), výuka trvá 2-5 let a vzdělávací programy jsou specializované a vzdělávací, v České republice výuka trvá 4 roky a jednotlivé obory mají shodnou a odlišnou část vzdělávacího obsahu</p>
Kolej	není	<p>- koleje nahradily střední odborná učiliště a střední odborné školy</p> <p>- výuka 2-5 let</p> <p>- cílem je návaznost ve vzdělávání, profesní orientace a zajištění flexibility výuky</p> <p>- vzdělávací obsah se liší podle jednotlivých zaměření</p>	<p>Rozdíly: v České republice koleje jako takové nemáme, podobné mohou být však střední odborné školy v České republice – stejně jako koleje v Ruské federaci poskytují střední odborné vzdělání a připravují žáky na pracovní život</p>

Technikum	není	<ul style="list-style-type: none"> - poskytuje možnost specializace, volby budoucího povolání - výuka 2-3 roky - cílem je připravit pracovníky na vzdělávání 	Rozdíly: v České republice technikum jako takové nemáme
Střední odborná učiliště	<ul style="list-style-type: none"> - instituce pro výcvik učňů v různých oborech - výuka trvá 2-3 roky - cíle stejné jako na středních odborných školách -RVP se liší podle kategorie oborů 	<ul style="list-style-type: none"> - PTU - výuka 1-2 roky - dnes většinou přeměna na střední odborné vzdělávání prostřednictvím kolejí a technikuma - PTU stejné jako technikum 	<p>Podobnosti: cílem je připravit žáky na vzdělávání</p> <p>Rozdíly: v České republice výuka trvá 2-3 roky, v Ruské federaci jsou to pak většinou 1-2 roky</p>
Konzervatoř	<ul style="list-style-type: none"> - typ střední odborné školy - studium trvá 4, 6, nebo 8 let - cíle jsou stejné jako v ostatních institucích 	<ul style="list-style-type: none"> - v Ruské federaci konzervatoř patří už k vyšší odborné škole 	Rozdíly: v Ruské federaci konzervatoř existuje, ale jedná se o vysokou školu, v České republice patří konzervatoř ke středním školám
Lyceum	<ul style="list-style-type: none"> - stojí mezi gymnáziem a střední odbornou školou - je zde více všeobecně vzdělávacích předmětů, ale i předměty odborné 	<ul style="list-style-type: none"> - lyceum poskytuje střední všeobecné vzdělávání 	Rozdíly: v Ruské federaci patří lycea mezi všeobecně vzdělávací instituce

Ve výše uvedené tabulce jsme se zaměřili na porovnání jednotlivých institucí, které poskytují střední odborné vzdělání. Tabulka slouží především jako přehled základních podobností a rozdílů, které můžeme nalézt u středního odborného vzdělávání v České republice a v Ruské federaci.

V první řadě je potřeba objasnit, jaké instituce bychom našli v obou zemích, a jaké naopak nikoliv. První zmíněnou institucí je střední odborná škola. Střední odborné školy nalezneme samozřejmě jak v České republice, tak v Ruské federaci. V obou zemích mohou poté střední odborné vzdělávání zajišťovat také střední odborná učiliště. V České republice dále existují také konzervatoře, což je typ odborné školy, která se zaměřuje především na zpěv, hudbu, tanec a dramatické umění, a odborná lycea. V Ruské federaci existuje poté kolej a střední průmyslová škola (technikum).

Co se týče středních odborných škol, z tabulky můžeme vyčíst hned několik rozdílů a podobností mezi Českou republikou a Ruskou federací. V České republice trvá výuka na středních odborných školách zpravidla 4 roky. V Ruské federaci poté závisí na výběru konkrétní instituce. Doba výuky se tedy může pohybovat od 2 do 5 let. Dále je potřeba zmínit, že v Ruské federaci patří pod střední odborné školy koleje a střední průmyslové školy. V České republice pod střední odborné školy zahrnujeme například konzervatoře. Podobností mohou být potom cíle výuky na středních odborných školách. V České republice i v Ruské federaci je hlavním cílem výuky v podstatě připravit žáky na smysluplný, úspěšný, osobní, občanský i pracovní život. Vzdělávací obsahy na středních odborných školách se samozřejmě mění dle výběru oborů, a proto by jejich konkrétní porovnávání bylo nepřesné a složité. Můžeme ale zmínit, že v České republice mají vzdělávací obsahy jednotlivých oborů shodnou a odlišnou část. V Ruské federaci se poté vzdělávací programy dělí na vzdělávací a specializované.

Větší rozdíl mezi středním odborným vzděláváním v obou zemích můžeme pozorovat v dalších zmíněných institucích. Jak bylo již uvedeno výše, v Ruské federaci patří pod střední odborné školy také koleje a střední průmyslové školy. Takové instituce se v České republice nevyskytují. V České republice můžeme potom do středních odborných škol zařadit například konzervatoř, jak jsme již také uvedli výše.

V České republice i v Ruské federaci existují také střední odborná učiliště. Cílem středních odborných učilišť v obou zemích je vycvičit učně v různých oborech a připravit pracovníky na vzdělávání. Rozdíl je potom opět v délce trvání výuky.

Zatímco v Ruské federaci trvá výuka na středních odborných učilištích 1-2 roky, v České republice jsou to 2-3 roky.

Co se týče lycea, jak jsme již zmiňovali výše, hlavní rozdíl je v tom, že lyceum v Ruské federaci poskytuje všeobecné střední vzdělání, zatímco lyceum v České republice poskytuje vzdělání odborné.

V závěru porovnání institucí České republiky a Ruské federace můžeme říci, že existují jak instituce, které se vyskytují v obou zemích, tak instituce, které jsou typické pouze pro jednu z porovnávaných zemí. V zásadě se instituce shodují ve stanovených cílech, které by měly být naplněny. Liší se potom často délka výuky na jednotlivých institucích.

3 Zkoušky

3.1 Zkoušky v České republice

3.1.1 Přijímací zkoušky

Podle CERMATU je přijímací zkouška povinnou součástí přijímacího řízení do všech maturitních oborů s výjimkou oborů, na kterých se konají zkoušky talentové a také s výjimkou oborů zkráceného studia. Do nematuritních oborů se tedy přijímací zkoušky nekonají.¹⁰³

Přijímací zkoušky jsou podmínkou pro studování na střední škole. Školský zákon uvádí, že přijímací zkoušky v České republice ověřují předpoklady uchazeče ke vzdělávání v dané škole a v daném oboru středního vzdělávání. Přijímací zkoušky na střední školy se skládají z písemného testu Českého jazyka a literatury a písemného testu z Matematiky.¹⁰⁴

„Pro první kolo přijímacího řízení může uchazeč podat přihlášku nejvýše do 3 oborů středního vzdělání bez talentové zkoušky a do 2 oborů středního vzdělání s talentovou zkouškou.“¹⁰⁵ Pokud se uchazeč hlásí alespoň do jednoho oboru středního vzdělání, do kterého se koná jednotná zkouška, může zkoušku konat dvakrát. V každém oboru středního vzdělání, do kterého podal uchazeč přihlášku, může školní přijímací zkoušku nebo talentovou zkoušku konat jedenkrát.¹⁰⁶

Pro splnění přijímací zkoušky musí uchazeči získat nejméně 60 %, v případě Gymnázia se sportovní přípravou poté 40 % z celkového počtu bodů. Do celkového hodnocení se započítává lepší výsledek z písemného testu z Českého jazyka a literatury a písemného testu z Matematiky. Hranici úspěšnosti v jednotné zkoušce, ve školní přijímací zkoušce, v talentové zkoušce nebo v celkovém hodnocení při přijímacím řízení může stanovit ředitel školy.¹⁰⁷

Ve školském zákonu je dále uvedeno, že pokud zkoušku splní více uchazečů, než je možno na školu přijmout, rozhoduje jejich pořadí podle výsledků hodnocení.¹⁰⁸

¹⁰³ Jednotná přijímací zkouška, 2025, online.

¹⁰⁴ Školský zákon, 2024, online.

¹⁰⁵ Školský zákon, 2024, online.

¹⁰⁶ Školský zákon, 2024, online.

¹⁰⁷ Školský zákon, 2024, online.

¹⁰⁸ Školský zákon, 2024, online.

CERMAT uvádí, že uchazeč se speciálními vzdělávacími potřebami má nárok na úpravu podmínek přijímacích zkoušek. Musí však k přihlášce na SŠ doložit doporučení školského poradenského zařízení. Mezi úpravy přijímacích zkoušek může patřit například navýšení časového limitu, kompenzační pomůcky, úprava zkušebny a zkušebního místa, využití služeb podporující osoby, možnost alternativního zápisu odpovědí, nebo úprava zkušební dokumentace.¹⁰⁹

3.1.2 Talentové zkoušky

Talentové zkoušky absolvují uchazeči na obor s uměleckým nebo sportovním zaměřením. Talentové zkoušky slouží k výběru žáků s výrazným talentem nebo nadáním v dané oblasti. Zkoušky mohou být jednokolové, dvou, nebo i vícekolové. Záleží vždy na konkrétní umělecké škole.¹¹⁰

Ministerstvo školství uvádí, že pokud uchazeč koná talentovou zkoušku, nemusí konat jednotnou přijímací zkoušku. Výjimkou je však Gymnázium se sportovní přípravou. Talentová zkouška může být konána jedenkrát v každém oboru středního vzdělání, do kterého uchazeč podal přihlášku.¹¹¹

3.1.3 Závěrečné zkoušky v oborech vzdělání s výučním listem

Podle CERMATU se závěrečná zkouška v oborech vzdělání s výučním listem skládá ze 3 samostatně kvalifikovaných zkoušek. Jedná se o písemné zkoušky, praktické zkoušky z odborného výcviku a ústní zkoušky. Rámcové a školní vzdělávací programy stanoví předměty, nebo jiné ucelené části učiva, z nichž se závěrečná zkouška koná. Aby žák vykonal závěrečnou zkoušku úspěšně, musí úspěšně splnit všechny zkoušky, které jsou její součástí.¹¹²

3.1.4 Maturitní zkoušky

Podle CERMATU se maturitní zkouška skládá ze dvou částí, a to z části profilové a společné. Společná část ověřuje očekávané vědomosti a dovednosti ve zkušebních předmětech, které definuje školský zákon. V profilové části školy poté ověřují odborné vědomosti a dovednosti žáků, které odpovídají odborové profilaci školy. Aby žák

¹⁰⁹ Jednotná přijímací zkouška, 2025, online.

¹¹⁰ Talentové zkoušky, 2023, online.

¹¹¹ Školský zákon, 2024, online.

¹¹² Závěrečná zkouška v oborech vzdělání s výučním listem, 2019, online.

získal odborné vzdělávání s maturitní zkouškou, musí být úspěšný v obou částech zkoušky.¹¹³

Ve společné části musí žáci povinně konat zkoušku z Českého jazyka a literatury a dále si vybírají mezi Cizím jazykem a Matematikou. Žáci se tedy přihlašují celkem ke 2 povinným zkouškám. Žák si může vybrat, zda chce konat zkoušku z anglického, francouzského, německého, ruského nebo španělského jazyka. „Žák si však může zvolit pouze takový cizí jazyk, který je ve škole vyučován a který splňuje povinnou hodinovou dotaci pro povinné zkoušky profilové části ve školním vzdělávacím programu příslušného oboru vzdělání.“¹¹⁴

CERMAT dále uvádí, že se žák může také přihlásit až ke 2 nepovinným zkouškám, a to ze zkušebních předmětů, které si nezvolil jako povinné zkoušky.¹¹⁵

Pro maturitní zkoušku existují katalogy požadavků, ve kterých jsou uvedeny očekávané dovednosti a vědomosti, které mohou být v rámci maturitní zkoušky ověřovány. Zkoušky se konají formou didaktického testu. Test se hodnotí slovně, nikoli známkami.¹¹⁶

U profilové části je zkouška z Českého jazyka a literatury taktéž povinná. CERMAT uvádí, že povinná je také zkouška z Cizího jazyka, pokud si ho žák zvolil ve společné části. Dále se žáci musí přihlásit k dalším 2 nebo 3 povinným profilovým zkouškám, ze školních nabídek povinných zkoušek.¹¹⁷

„Zkoušky z Českého jazyka a literatury a Cizího jazyka se konají formou písemné práce a formou ústní zkoušky před zkušební maturitní komisí.“¹¹⁸

„Hodnocení písemné práce tvoří 40 % celkového hodnocení příslušné zkoušky, hodnocení ústní zkoušky pak tvoří zbývajících 60 %. Podrobná kritéria hodnocení navrhuje ředitel školy a schvaluje zkušební maturitní komise.“¹¹⁹

Metodický portál uvádí, že žáci se SVP mají možnost využít upravené podmínky konání maturitní zkoušky, které zohledňují jejich postižení a znevýhodnění při

¹¹³ Maturitní zkouška, 2025, online.

¹¹⁴ Maturitní zkouška, 2025, online.

¹¹⁵ Maturitní zkouška, 2025, online.

¹¹⁶ Maturitní zkouška, 2025, online.

¹¹⁷ Maturitní zkouška, 2025, online.

¹¹⁸ Maturitní zkouška, 2025, online.

¹¹⁹ Maturitní zkouška, 2025, online.

současném zachování srovnatelnosti výsledků s žáky, kterých se SVP netýkají. Přímou o snížení obtížnosti zkoušek se tedy nejedná.¹²⁰

3.2 Zkoušky v Ruské federaci

3.2.1 Základní státní zkouška (Основной государственный экзамен)

Podle federálního institutu pedagogických měření, který se zabývá zkouškami v Ruské federaci, je základní všeobecné vzdělání zakončeno obdobím povinných státních závěrečných zkoušek. Ty zahrnují základní státní zkoušku a státní závěrečnou zkoušku.¹²¹

„Základní státní zkouška je forma státní závěrečné zkoušky podle vzdělávacích programů základního všeobecného vzdělání. Při provádění základní státní zkoušky se používají standardizované kontrolní a měřicí materiály.“¹²²

Státní závěrečná zkouška je poté forma písemných a ústních zkoušek, které využívají texty, úkoly, témata a okruhy otázek.¹²³ Federální institut pedagogických měření uvádí, že se státní závěrečná zkouška koná pro žáky, kteří se vzdělávají ve speciálně výchovně-vzdělávacích zařízeních, v zařízeních, které vykonávají tresty odnětí svobody a také pro žáky s omezenými možnostmi zdraví a se zdravotním postižením.¹²⁴

Povinná státní závěrečná zkouška, která se koná ve formě základní státní zkoušky a státní závěrečné zkoušky, je složena ze 4 zkoušek. Žáci jsou povinni složit zkoušky z Ruského jazyka a Matematiky. Dále si žáci také musí vybrat dva školní předměty, které jsou uvedeny v nařízení o provádění povinných státních závěrečných zkoušek. Může to být Fyzika, Biologie, Chemie, Literatura, Zeměpis, Dějepis, Cizí jazyky, Společenské vědy a Informatika a informační a komunikační technologie.¹²⁵

„Pro účastníky povinných státních závěrečných zkoušek s omezenými možnostmi zdraví, pro děti se zdravotním postižením a pro osoby se zdravotním postižením se

¹²⁰ Nová maturitní zkouška pro žáky se SVP – I., 2007, online.

¹²¹ ОГЭ, 2024, online.

¹²² ОГЭ, 2024, online.

¹²³ ОГЭ, 2024, online.

¹²⁴ ГВЭ, 2024, online.

¹²⁵ ОГЭ, 2024, online.

na jejich přání povinná státní závěrečná zkouška koná pouze z povinných školních předmětů.¹²⁶

3.2.2 Jednotná státní zkouška (Единый государственный экзамен)

V. Ježková uvádí, že jednotná státní zkouška je objektivní hodnocení kvality přípravy osob, které si osvojili programy středního všeobecného vzdělávání. V roce 2009 byla tato zkouška zavedena jako povinná.¹²⁷

Státní maturita se podle V. Ježkové v Ruské federaci provádí ve formě jednotné státní zkoušky a státní závěrečné zkoušky. Jednotná státní zkouška je určena pro absolventy vzdělávacích zařízení, kteří si osvojili základní všeobecně vzdělávací programy středního všeobecného vzdělání a byli v příslušném roce připuštěni ke státní zkoušce. Státní závěrečná zkouška je poté určena pro žáky, kteří si osvojili základní všeobecně vzdělávací programy středního všeobecného vzdělání ve speciálních výchovně-vzdělávacích zařízeních a pro žáky se zdravotním omezením, kteří mají osvojeny základní všeobecně vzdělávací programy středního všeobecného vzdělání.¹²⁸

Při státní závěrečné zkoušce jsou povinnými předměty Ruský jazyk a Matematika. Zkoušky s ostatních předmětů mohou žáci složit dobrovolně podle vlastní volby. Při jejich hodnocení se poté využívá stobodový systém hodnocení. Základem pro získání státního dokladu, atestátu o středním úplném všeobecném vzdělání (maturitní vysvědčení), jsou uspokojivé výsledky maturitní zkoušky z Ruského jazyka a Matematiky.¹²⁹

3.3 Porovnání zkoušek v České republice a v Ruské federaci

Tabulka č. 7: Porovnání přijímacích zkoušek

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Název	Přijímací zkouška	Základní státní zkouška, Státní závěrečná zkouška	Rozdíly: jiný název
Konání zkoušky	Je podmínkou pro přijetí na střední	V Ruské federaci se přijímací zkouška	Podobnosti: zkoušky se v obou

¹²⁶ ОГЭ, 2024, online.

¹²⁷ Ježková, 2013, s. 119.

¹²⁸ Ježková, 2013, s. 119-120.

¹²⁹ Ježková, 2013, s. 120-122.

	školy, koná se tedy po 9. třídě ZŠ	koná po ukončení základního všeobecného vzdělání (9. třída)	zemích konají po 9. třídě ZŠ
Obsah zkoušky	Zkouška se koná z Českého jazyka a literatury a z Matematiky	Zkouška se koná z Ruského jazyka a Matematiky a dále ze 2 školních předmětů, které si vyberou	Podobnosti: rodný jazyk a Matematika Rozdíly: v Ruské federaci ještě 2 školní předměty
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	Úprava podmínek přijímacích zkoušek	Koná se státní závěrečná zkouška, koná se pouze z Ruského jazyka a Matematiky	Rozdíly: v Ruské federaci se koná samostatná zkouška, v České republice je pouze úprava podmínek

V tabulce jsme uvedli několik rozdílů a podobností, týkajících se tentokrát přijímacích zkoušek. Zaměřili jsme se na název, konání zkoušek, obsah zkoušek, a nakonec jsme porovnali také zkoušky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami.

Rozdíl můžeme vidět již v samotném názvu zkoušek. V České republice hovoříme o přijímacích zkouškách, v Ruské federaci poté o základní státní zkoušce a státní závěrečné zkoušce (žáci se SVP).

Naopak shodná je doba konání přijímacích zkoušek. V České republice se zkouška koná po ukončení základního vzdělání, tedy po 9. třídě, a je podmínkou pro přijetí na střední školy (výjimkou jsou samozřejmě osmiletá a šestiletá gymnázia, kde žáci konají přijímací zkoušky po 5., nebo po 7. třídě). V Ruské federaci se základní státní zkouška koná po ukončení základního všeobecného vzdělání, tedy také po 9. třídě.

Obsah zkoušek se opět neparně liší. V České republice přijímací zkouška probíhá z Českého jazyka a literatury a z Matematiky. V Ruské federaci žáci konají zkoušku z Ruského jazyka a z Matematiky. To je tedy v obou zemích společné. Povinnými předměty jsou rodný jazyk a Matematika. V Ruské federaci si však žáci ještě navíc

vybírají ze 2 školních předmětů, ze kterých musí zkoušku splnit. To pro Českou republiku neplatí.

Posledním porovnávaným bodem je konání zkoušek žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. V Ruské federaci konají žáci se SVP státní závěrečnou zkoušku. Ta probíhá z Ruského jazyka a Matematiky. V České republice konají žáci se SVP zkoušku stejnou jako žáci bez zdravotního omezení. Mohou však zažádat o upravení podmínek přijímacích zkoušek, pokud doloží doporučení školského poradenského zařízení.

V České republice existují také zkoušky talentové. Jedná se o přijímací zkoušky na obory s uměleckým a sportovním zaměřením.

Po porovnání přijímacích zkoušek v České republice a Ruské federaci můžeme říci, že zde nalezneme jak rozdíly, tak podobnosti. Rozdíly jsme si uvedli například již v samotném názvu zkoušek, v obsahu, nebo v bodu o přijímacích zkouškách, které se týkají žáků se speciálními vzdělávacími potřebami. Podobnosti jsou poté v bodu o konání zkoušek a také v jejich obsahu.

Tabulka č. 8: Porovnání maturitních zkoušek

	Česká republika	Ruská federace	Porovnání
Název	Maturitní zkouška	Jednotná státní zkouška	Rozdíly: jiný název
Konání zkoušky	Koná se po ukončení střední školy	Koná se po ukončení středního všeobecného vzdělání	Rozdíly: V České republice se maturitní zkouška koná po ukončení středních odborných škol/nebo gymnázií, v Ruské federaci se maturitní zkouška koná po středním všeobecném vzdělání, tedy po 11. ročníku

Obsah zkoušky	Zkouška má dvě části, koná se z Českého jazyka a literatury a dále buď z Matematiky, nebo Cizího jazyka a poté si žáci vybírají ze 2-3 předmětů, které jsou uvedeny ve školní nabídce povinných zkoušek	Povinný je jen Ruský jazyk a Matematika, z ostatních předmětů mohou žáci skládat zkoušky dobrovolně	Podobnosti: v obou zemích je povinný rodný jazyk Rozdíly: v České republice si žáci vybírají buď Cizí jazyk nebo Matematiku a dále 2-3 další předměty, V Ruské federaci je Ruský jazyk a Matematika povinná, ale z dalších předmětů mohou žáci skládat zkoušku dobrovolně
Žáci se speciálními vzdělávacími potřebami	Úprava podmínek maturitní zkoušky	Koná se státní závěrečná zkouška	Rozdíly: v Ruské federaci se koná samostatná závěrečná zkouška, v České republice je pouze úprava podmínek

V tabulce č. 6 jsme se zaměřili na porovnání maturitních zkoušek v České republice a v Ruské federaci. Stejně jako u zkoušek přijímacích jsme se zaměřili na název, konání zkoušek, obsah zkoušek, a nakonec jsme porovnali také zkoušky žáků se speciálními vzdělávacími potřebami.

První rozdíl můžeme opět vidět již v samotném názvu zkoušek. V České republice tedy používáme název maturitní zkouška, v Ruské federaci poté název jednotná státní zkouška a státní závěrečná zkouška (pro žáky se SVP).

Na rozdíl od přijímacích zkoušek se u maturitních zkoušek liší i doba konání. V České republice se maturitní zkoušky konají po ukončení středních škol, tedy po středním odborném vzdělání, nebo po ukončení gymnázií. V Ruské federaci se potom maturitní

zkouška koná po ukončení 11. ročníku, tzn. po ukončení středního všeobecného vzdělání.

U obsahu jednotlivých zkoušek poté nalezneme jak rozdíly, tak podobnosti. V České republice se maturitní zkouška koná ze dvou částí (část profilová a část společná). Povinná je zkouška z Českého jazyka a literatury, a poté buď z Matematiky, nebo z Cizího jazyka. Dále si žáci vybírají ze 2-3 předmětů, které jsou uvedeny ve školní nabídce povinných zkoušek. V Ruské federaci je naopak povinný pouze Ruský jazyk a Matematika. Zkoušky z ostatních předmětů jsou pouze dobrovolné.

Posledním porovnávaným bodem jsou opět maturitní zkoušky pro žáky se speciálními vzdělávacími potřebami. Stejně jako u zkoušek přijímacích konají v Ruské federaci žáci se SVP státní závěrečnou zkoušku, která probíhá z Ruského jazyka a Matematiky. V České republice neexistuje pro žáky ze SVP žádná speciální zkouška. Žáci pouze mají možnost využít upravené podmínky konání maturitní zkoušky.

Mimo maturitní zkoušky se v České republice ještě konají závěrečné zkoušky určené pro obory vzdělávání s výučním listem. Ty se skládají ze 3 samostatně kvalifikovaných zkoušek. Jsou to zkoušky písemné, praktické, ústní, a zkoušky z odborného výcviku. Takové zkoušky v Ruské federaci nejsou.

Shrneme-li ještě jednou porovnání maturitních zkoušek v České republice a v Ruské federaci, dojdeme k závěru, že jsou zkoušky v podstatě rozdílné. Liší se název zkoušek, doba konání, z větší části také obsah zkoušek a posledním rozdílem jsou potom maturitní zkoušky pro žáky se SVP. Jedinou podobnost nalezneme v tom, že v obou zemích se maturitní zkouška povinně koná z rodného jazyka.

Závěr

V bakalářské práci jsme se zaměřili na komparaci školských systémů v České republice a v Ruské federaci. Hlavním cílem práce tedy bylo porovnání těchto školských systémů a výčet základních podobností a rozdílů školských systémů v obou zemích.

Bakalářská práce je rozdělena na teoretickou a praktickou část. Teoretické část je rozdělena na tři kapitoly, přičemž některé z těchto kapitol jsou dále rozděleny na podkapitoly. V každé kapitole jsou důkladně popsány základní znaky nejprve systému vzdělávání v České republice, a poté systému vzdělávání v Ruské federaci. Po každé kapitole teoretické části vždy následuje část praktická.

Cílem první kapitoly teoretické části bylo shrnutí a analýza předškolního a prvostupňového systému vzdělávání v České republice a v Ruské federaci. Zaměřili jsme se tedy na popis vzdělávacích institucí, docházku, cíle vzdělávání a vzdělávací obsah. U prvního stupně základního vzdělávání jsme zmínili ještě také uspořádání školního roku a jednotlivé dokumenty, zabývající se vzděláním v obou zemích.

Cílem teoretické části druhé kapitoly bylo shrnutí a analýza druhého stupně základního vzdělávání, gymnazijního vzdělávání a středního odborného vzdělávání. U druhého stupně základního vzdělávání a vzdělávání gymnazijního jsme se zaměřili na popis docházky do jednotlivých institucí, popis cílů a vzdělávacího obsahu, a také na popis jednotlivých kurikulárních dokumentů. U středního odborného vzdělávání jsme se potom soustředili hlavně na jednotlivé instituce, kde jsme poskytli základní přehled jejich cílů, délky výuky a popřípadě jsme zmínili také vzdělávací obsah.

Cílem třetí kapitoly teoretické části bylo poté shrnutí a analýza systému zkoušek v obou zemích. Zde jsme poskytli informace o době konání zkoušek, průběhu zkoušek a také informace o jejich obsahu.

Teoretická část slouží jako základ pro část praktickou. V části teoretické jsme poskytli základní přehled podobností a rozdílů, ze kterých poté vychází část praktická. Při popisu jednotlivých systémů vzdělávání jsme se tedy zaměřili především na strukturu, cíle a organizaci vzdělávacích stupňů a dále také na vzdělávací obsah. U středního odborného vzdělávání jsme se zaměřili také na popis jednotlivých institucí.

Praktická část vychází z části teoretické, jak bylo již uvedeno výše. Cílem praktické části bylo porovnání školských systémů v České republice a v Ruské federaci,

na základě poznatků získaných v části teoretické. Na základě provedené analýzy bylo zjištěno, že školské systémy v obou zemích odrážejí jak podobnosti, tak rozdíly. Tyto základní podobnosti a rozdíly byly zaznamenány nejprve do námi vytvořených přehledných tabulek, a poté byly vyvozeny závěry a komparace jednotlivých znaků školských systémů v České republice a v Ruské federaci.

Cílem první kapitoly praktické části bylo tedy poskytnout přehled základních podobností a rozdílů porovnávaných systémů, co se předškolního a prvního stupně základního vzdělávání týče. Po porovnání předškolního vzdělávání jsme došli k závěru, že hlavním rozdílem mezi Českou republikou a Ruskou federací je docházka dětí do mateřských škol. Cíle vzdělávání a vzdělávací obsah jsou potom v zásadě velmi podobné.

Co se základního vzdělávání týče, je patrné, že jak v České republice, tak v Ruské federaci existuje rozdělení na dva stupně. První stupeň základního vzdělávání jsme zahrnuli do kapitoly první, tedy spolu se vzděláváním předškolním. Druhý stupeň základního vzdělávání jsme zahrnuli do kapitoly druhé, tedy spolu se vzděláváním gymnazijním a se vzděláváním středním odborným. Učinili jsme tak z důvodu toho, že žáci mohou již po prvním stupni základního vzdělání přestoupit na gymnázia a zdálo se nám tedy vhodné zahrnout gymnázia a druhý stupeň základního vzdělávání do stejné kapitoly.

Cílem druhé kapitoly praktické části bylo tedy poskytnutí přehledu základních podobností a rozdílů druhého stupně základního vzdělávání, gymnazijního vzdělávání a vzdělávání středního odborného. U základního vzdělávání jsme došli k závěru, že hlavním rozdílem je délka školního roku, délka docházky a cíle vzdělávání. Další větší rozdíl jsme poté zaznamenali také ve vzdělávacích programech obou zemí. Při porovnání gymnazijního vzdělávání bylo zjištěno, že téměř jediným podstatným rozdílem je opět pouze docházka, tedy období navštěvování institucí. Jako velmi podobné se v závěru jeví také vzdělávání střední odborné, co se charakteristiky týče. Patrnější rozdíly nalezneme u porovnání jednotlivých institucí, které v jednotlivých zemích existují.

Cílem poslední kapitoly praktické části bylo poskytnutí přehledu základních podobností a rozdílů systému zkoušek v České republice a v Ruské federaci a jejich komparace. Zde jsme došli k závěru, že u přijímacích zkoušek v České republice

a základních státních zkoušek a státních závěrečných zkoušek v Ruské federaci nalezneme spíše podobnosti, zatímco u porovnání maturitních zkoušek spíše rozdíly.

Naplnění hlavního cíle a jednotlivých dílčích cílů bylo dosaženo pomocí analýzy různých dostupných zdrojů a srovnávacích metod. Základními a hlavními zdroji, které jsme během práce využívali, byly Rámcové vzdělávací programy České republiky a Federální státní vzdělávací standardy Ruské federace. Kromě základních rysů, podobností a odlišností mezi školskými systémy České republiky a Ruské federace výsledky poukázaly také na možné výhody či nevýhody vzdělávacích systémů obou zemí.

Co se týče přínosu bakalářské práce, mohla by být předmětem k lepšímu pochopení fungování dvou odlišných vzdělávacích systémů, v našem případě systému vzdělávání v České republice a v Ruské federaci, a mohla by sloužit například jako opora pro zahraniční studenty, nebo pro studenty, kteří se zabývají mezinárodním vzděláváním. Dále by svým přehledem o fungování těchto dvou vzdělávacích systémů mohla být přínosná také pro pedagogy a pracovníky ve školství.

Závěrem je potřeba také zmínit, že se během zpracování bakalářské práce vyskytly určité problémy a limity co se týče dostupnosti ruských odborných zdrojů a aktuálních údajů o vzdělávacím systému v Ruské federaci. I přes to jsme se však snažili o co nejaktuálnější a nejrelevantnější informace o ruském i českém vzdělávacím systému.

Резюме

В данной бакалаврской работе мы сосредоточились на сравнении образовательных систем Чешской Республики и Российской Федерации. Основной целью исследования было сопоставление этих образовательных систем, а также выделение их основных сходств и различий.

Бакалаврская работа разделена на теоретическую и практическую части. Теоретическая часть состоит из трёх глав, некоторые из которых подразделяются на подглавы. В каждой главе подробно описаны основные характеристики сначала образовательной системы Чешской Республики, а затем образовательной системы Российской Федерации. После каждой главы теоретической части следует соответствующая практическая часть.

Целью первой главы теоретической части было обобщение и анализ системы дошкольного и первой ступени начального образования (начальное общее образование) в Чешской Республике и Российской Федерации. Мы сосредоточились на описании образовательных учреждений, сроков обучения, образовательных целей и содержания образования. В рамках начального общего образования мы также рассмотрели организацию учебного года и основные документы, регулирующие образование в обеих странах.

Вторая глава теоретической части была посвящена анализу второй ступени начального образования (основное общее и среднее общее образование), гимназического образования и среднего профессионального образования. В отношении второй ступени начального образования и гимназического образования мы рассмотрели вопросы посещаемости учреждений, образовательных целей и содержания образования, а также основные учебные документы. В рамках среднего профессионального образования мы уделили внимание различным учреждениям, предоставили общий обзор их целей, продолжительности обучения и, в некоторых случаях, содержания образования.

Третья глава теоретической части была посвящена анализу системы экзаменов в обеих странах. Мы предоставили информацию о времени проведения экзаменов, их процессе и содержании.

Теоретическая часть послужила основой для практической части. В ней мы представили базовый обзор сходств и различий, на основе которых была

построена практическая часть. При анализе образовательных систем мы сосредоточились на их структуре, целях, организации образовательных уровней и содержании образования. В рамках среднего профессионального образования мы также рассмотрели образовательные учреждения.

Практическая часть основывается на теоретической, как уже было указано выше. Её целью было сравнительное исследование образовательных систем Чешской Республики и Российской Федерации на основе выводов, сделанных в теоретической части. Проведённый анализ показал, что образовательные системы обеих стран имеют как сходства, так и различия. Основные сходства и различия были зафиксированы сначала в созданных нами сравнительных таблицах, а затем были сформулированы выводы и проведена детальная сравнительная характеристика систем образования в Чешской Республике и Российской Федерации.

Первая глава практической части была посвящена сравнению дошкольного образования и первой ступени начального образования (начальное общее образование). В результате анализа дошкольного образования было выявлено, что основное различие между Чешской Республикой и Российской Федерацией заключается в посещаемости детьми детских садов. Цели образования и его содержание в целом схожи.

Что касается общего образования в Российской Федерации, то оно делится на начальное общее (то же самое, что и первый уровень начального образования в Чешской Республике) и основное общее и среднее общее (то же самое, что и второй уровень в Чешской Республике). Первая ступень начального образования (начальное общее образование) была рассмотрена в первой главе вместе с дошкольным образованием. Вторая ступень (основное общее и среднее общее образование) была включена во вторую главу наряду с гимназическим и средним профессиональным образованием. Такое объединение было обусловлено тем, что после первой ступени начального образования учащиеся могут поступать в гимназии, что делает логичным рассмотрение этих ступеней в одной главе.

Вторая глава практической части была посвящена анализу сходств и различий второй ступени начального образования (основного общего и среднего общего

образования), гимназического образования и среднего профессионального образования. Было установлено, что основной разницей между системами общего образования является продолжительность учебного года, продолжительность обучения и образовательные цели. Существенные различия наблюдаются также в образовательных программах двух стран.

При сравнении гимназического образования было выявлено, что основное различие заключается в сроках обучения. В остальном обе системы схожи. Среднее профессиональное образование также демонстрирует значительные сходства в своих характеристиках, однако различия проявляются при сравнении образовательных учреждений в обеих странах.

Последняя глава практической части была посвящена сравнению систем экзаменов в Чешской Республике и Российской Федерации. Здесь мы пришли к выводу, что в приемных экзаменах в Чешской Республике и в основных государственных экзаменах и государственных выпускных экзаменах в Российской Федерации можно найти скорее сходства, тогда как при сравнении выпускных экзаменов – скорее различия.

Достижение основной цели и частных задач исследования стало возможным благодаря анализу различных доступных источников и применению сравнительных методов. Основными источниками информации послужили Рамочные образовательные программы Чешской Республики и Федеральные государственные образовательные стандарты Российской Федерации.

Кроме базовых характеристик, сходств и различий образовательных систем Чешской Республики и Российской Федерации, результаты исследования также позволили выявить возможные преимущества и недостатки каждой из систем.

Что касается практической значимости бакалаврской работы, она может способствовать более глубокому пониманию функционирования двух различных образовательных систем – чешской и российской. Работа может быть полезна для иностранных студентов, а также для студентов, занимающихся международным образованием. Кроме того, благодаря представленному обзору, исследование может представлять интерес для педагогов и работников образовательной сферы.

Наконец, стоит отметить, что в ходе работы возникли определённые проблемы и ограничения, связанные с доступностью российских научных источников и актуальных данных об образовательной системе Российской Федерации. Тем не менее, мы стремились предоставить максимально актуальную и достоверную информацию о системах образования обеих стран.

Seznam použitých informačních zdrojů

Literární zdroje pro publikace psané latinkou

JEŽKOVÁ, Věra. *Školní vzdělávání v Ruské federaci*. Praha: Karolinum, 2013. ISBN 978-80-246-2206-4.

PRŮCHA, Jan. *Odborné školství a odborné vzdělávání: fungování systému, problémy praxe a výzkum*. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-158-5.

Literární zdroje pro publikace psané azbukou

ДЖУРИНСКИЙ, Александр Николаевич. *История российской педагогики: учебное пособие*. Южно-Сахалинск: СахГУ, 2010. ISBN 978-5-88811-289-4.

Elektronické zdroje pro publikace psané latinkou

Centrum pro zajišťování výsledků vzdělávání. *Jednotná přijímací zkouška*. Online. 2025. Dostupné z: <https://prijimacky.ceremat.cz/menu/jednotna-prijimaci-zkouska>. [cit. 2025-02-19].

Centrum pro zajišťování výsledků vzdělávání. *Jednotná přijímací zkouška*. Online. 2025. Dostupné z: <https://prijimacky.ceremat.cz/menu/upravy-podminek-prijimaciho-rizeni/uchazeci-se-specialnimi-vzdelavacimi-potrebami>. [cit. 2025-03-16].

Centrum pro zajišťování výsledků vzdělávání. *Maturitní zkouška*. Online. 2025. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/menu/maturitni-zkouska>. [cit. 2024-11-21].

Centrum pro zajišťování výsledků vzdělávání. *Narizení vlády*. Online. 2010. Dostupné z: <https://maturita.ceremat.cz/files/files/zakon-vyhlaska/211-2010-ke1.9.2020.pdf>. [cit. 2024-12-09].

Centrum pro zajišťování výsledků vzdělávání. *Závěrečná zkouška v oborech vzdělání s výučním listem*. Online. 2019. Dostupné z: <https://zkouska.ceremat.cz/menu/zaverecna-zkouska>. [cit. 2024-11-21].

Jednotný metodický portál MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. Online. 2023. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2023/07/RVP_ZV_2023_zmeny.pdf. [cit. 2024-09-03].

Jednotný metodický portál MŠMT. *Rámcový vzdělávací program – předškolní vzdělávání*. Online. 2021. Dostupné z: <https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2022/02/RVP-PV-zari-2021.pdf>. [cit. 2024-09-02].

Jednotný metodický portál MŠMT. *RVP G* - Rámcové vzdělávací programy pro gymnázia*. Online. 2022. Dostupné z: https://www.edu.cz/wp-content/uploads/2020/08/RVPG-2007-07_final.pdf. [cit. 2025-03-11].

Metodický portál RVP.CZ. *Nová maturitní zkouška pro žáky se SVP – I*. Online. 2007. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/s/1152/NOVA-MATURITNI-ZKOUSKA-PRO-ZAKY-SE-SVP---I.html>. [cit. 2024-12-05].

Metodický portál RVP.CZ. *Předškolní vzdělávání v Rusku*. Online. 2005. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/k/p/180/PREDSKOLNI-VZDELAVANI-V-RUSKU.html>. [cit. 2024-09-12].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Povinnost předškolního vzdělávání u dětí, které jsou žáky zahraničních škol v ČR*. Online. 2013. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/zakladni-vzdelavani/povinnost-predskolniho-vzdelavani-u-deti-ktere-jsou-zaky>. [cit. 2024-10-07].

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy. *Školský zákon*. Online. 2024. Dostupné z: <https://msmt.gov.cz/vzdelavani/stredni-vzdelavani/prijimani-na-stredni-skoly-a-konzervatore>. [cit. 2024-11-17].

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 75-41-J/01 Pečovatelské služby*. Online. 2009. Dostupné z: http://zpd.nuov.cz/RVP_3_vlna/RVP%207541J01%20Pecovatelske%20sluzby.pdf. [cit. 2025-02-19].

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělání 78-42-M/03 Pedagogické lyceum*. Online. 2010. Dostupné z: http://zpd.nuov.cz/RVP_4_vlna/RVP_7842M03_Pedagogicke_lyceum.pdf. [cit. 2025-02-19].

MŠMT. *Rámcový vzdělávací program pro obor vzdělávání 82-44-M/01 82-44-P/01 Hudba*. Online. 2010. Dostupné z: http://zpd.nuov.cz/RVP_4_vlna/RVP_8244M01_Hudba_8244P01_Hudba.pdf. [cit. 2025-02-19].

Národní pedagogický institut ČR. *Vzdělávací systém – Rusko*. Online. 2024. Dostupné z: <https://zapojmevsechny.cz/clanek/724-vzdelavaci-system-rusko>. [cit. 2025-03-20].

Národní ústav pro vzdělávání. *Gymnázia*. Online. 2011. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/gymnazia.html>. [cit. 2024-10-26].

Národní ústav pro vzdělávání. *Střední odborné školy*. Online. 2011. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/stredni-odborne-skoly-sos.html>. [cit. 2024-10-26].

Národní ústav pro vzdělávání. *Střední odborná učiliště*. Online. 2011. Dostupné z: <https://archiv-nuv.npi.cz/t/stredni-odborne-skoly-sos.html>. [cit. 2024-10-26].

OPRAVILOVÁ, Eva. *Předškolní pedagogika*. Online. Grada publishing, 2016. ISBN 978-80-271-9086-7. Dostupné z: <https://www.bookport.cz/e-kniha/predskolni-pedagogika-1919135/>. [cit. 2024-09-02].

PRŮCHA, Jan a VETEŠKA, Jaroslav. *Andragogický slovník*. Grada, 2012. ISBN 978-80-247-8182-2. Dostupné také z: <https://www.bookport.cz/kniha/andragogicky-slovník-736/>.

Přijímací zkoušky. *Talentové zkoušky*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.prijimaci-zkousky.cz/talentove-zkousky/>. [cit. 2024-11-17].

Rámcové vzdělávací programy. *Databáze RVP SOV*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.edu.cz/rvp-ramcove-vzdelavaci-programy/ramcove-vzdelavaci-programy-stredniho-odborneho-vzdelavani-rvp-sov/databaze-vsech-rvp-sov-od-1-9-2023/>. [cit. 2024-10-27].

Školský zákon 2024 (561/2004 sb.) - část první - obecná ustanovení (§ 23 - § 28). *Organizace vzdělávání ve školách*. Online. 2023. Dostupné z: <https://www.pracomat.cz/poradna/skolsky-zakon/456-skolsky-zakon-organizace-vzdelavani-ve-skolach.html>. [cit. 2024-10-06].

Elektronické zdroje psané azbukou

БОГАЕВСКАЯ, Ольга Владимировна. Сфера образования в системе Россия-запад (проблемы эффективности). *Состояние, проблемы и перспективы подготовки кадров среднего звена*. Online. 2009. Dostupné z: <https://www.imemo.ru/files/File/ru/publ/2009/09019.pdf>. [cit. 2025-02-19].

Большая российская энциклопедия 2004-2017. *Среднее профессиональное образование*. Online. 2004. Dostupné z: <https://old.bigenc.ru/education/text/4161373>. [cit. 2024-11-02].

Закон «Об образовании в Российской Федерации». *Дошкольное образование*. Online. 2024. Dostupné z: <https://zakonobobrazovanii.ru/glava-7/statya-64>. [cit. 2024-09-12].

Закон «Об образовании в Российской Федерации». *Начальное общее, основное общее и среднее общее образование*. Online. 2024. Dostupné z: <https://zakonobobrazovanii.ru/glava-7/statya-66>. [cit. 2024-09-16].

ИВАНОВ, Владимир Михайлович. Проблемы кадрового обеспечения сферы культуры и искусства Дальнего Востока. *Перспективы развития музыкального и художественного образования в Хабаровском государственном колледже искусств*. Online. 2006, s. 45-49. Dostupné z: https://elibrary.ru/download/elibrary_24719642_22331826.pdf. [cit. 2025-03-03].

КЛИМЕНТЬЕВА, Инна Вячеславовна. Научная электронная библиотека elibrary.ru. *Современные аспекты развития инновационной деятельности в учреждениях среднего и среднего профессионального образования*. Online. 2024. Dostupné z: https://elibrary.ru/download/elibrary_63887469_65806100.pdf. [cit. 2024-11-24].

Консультант плюс. *Лицей уровень образования*. Online. 2024. Dostupné z: https://www.consultant.ru/law/podborki/licej_uroven_obrazovaniya/. [cit. 2024-11-21].

Консультант плюс. *Об утверждении Типового положения об образовательном учреждении среднего профессионального образования (среднем специальном учебном заведении)*. Online. 1994. Dostupné z: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_4797/7327668c04c0470317b26d354e36cb828a4af319/. [cit. 2024-11-25].

Консультант плюс. *Статья 68. Среднее профессиональное образование*. Online. 1992. Dostupné z: https://www.consultant.ru/document/cons_doc_LAW_140174/b5aa6861b80b655407fb9f2cb31bb368546dc741/. [cit. 2024-11-08].

КОРЯКИНА, Ирина Викторовна. Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». *Организация проектной деятельности студента техникума*. Online. 2016. Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/organizatsiya-proektnoy-deyatelnosti-studenta-tehnikuma>. [cit. 2024-11-25].

- МУСАЕВА, Райганат Ахмедовна. Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». *Гуманистические основы современного гимназического образования*. Online. 2015. Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/gumanisticheskie-osnovy-sovremennogo-gimnazicheskogo-obrazovaniya>. [cit. 2024-11-23].
- Научная электронная библиотека elibrary.ru. *Нижегородский технологический техникум техникум, нацеленный на развитие*. Online. 2008. Dostupné z: https://elibrary.ru/download/elibrary_12292767_53427255.pdf. [cit. 2024-11-24].
- НОВИКОВ, Александр Михайлович. Научная электронная библиотека elibrary.ru. *РОССИЙСКОЕ ОБРАЗОВАНИЕ в новой эпохе*. Online. 2000. Dostupné z: https://elibrary.ru/download/elibrary_18074705_86998727.pdf. [cit. 2024-12-12].
- Открытый социально-экономический колледж. *Среднее профессиональное образование – что это такое, где и как получить*. Online. 2016. Dostupné z: <https://pk.i-spo.ru/news/srednee-professionalnoe-obrazovanie-cto-eto-takoe-gde-i-kak-poluchit>. [cit. 2024-11-02].
- ПАВЛОВА, Елена Бадмаевна. Научная электронная библиотека «КиберЛенинка». *О формировании исследовательских компетенций в системе «Колледж вуз»*. Online. 2011. Dostupné z: <https://cyberleninka.ru/article/n/o-formirovanii-issledovatelских-kompetentsiy-v-sisteme-kolledzh-vuz>. [cit. 2024-11-23].
- ФГБНУ «Федеральный институт педагогических измерений». *ГВЭ*. Online. 2024. Dostupné z: <https://fipi.ru/gve>. [cit. 2024-11-28].
- ФГБНУ «Федеральный институт педагогических измерений». *ОГЭ*. Online. 2024. Dostupné z: <https://fipi.ru/oge>. [cit. 2024-11-28].
- ФГОС. *ФГОС Среднее общее образование*. Online. 2016. Dostupné z: <https://fgos.ru/fgos/fgos-soo/>. [cit. 2024-11-18].

Vyjádření k využití nástrojů umělé inteligence

Prohlašuji, že během vypracování bakalářské práce nebyly žádným způsobem využity zdroje umělé inteligence. Umělá inteligence nám pomohla pouze v případě, kdy bylo potřeba přeložit abstrakt a klíčová slova do anglického jazyka.